

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

Náboženské vyučování Royal Rangers a jeho význam pro náboženské
vzdělávání českých dětí

Religious teaching of Royal Rangers and its importance for the religious
education of Czech children

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. ThDr. Mgr. Noemi Bravená, Th.D., Ph.D.

Autor:

Eliška Brožková

Praha 2021

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce PhDr. ThDr. Mgr. Noemi Bravené, Th.D., Ph.D. za trpělivost při konzultacích, odborné rady, připomínky a čas, který věnovala k vedení mé bakalářské práce.

Děkuji také hlavnímu veliteli Royal Rangers v ČR Petru Walachovi za jeho odkaz a přístup k interní literatuře RR, i hlavnímu veliteli pražské přední hlídky Michalu Jungmannovi za poskytnutí podpory, rad a literatury.

Děkuji také své blízké rodině, která mi poskytla úžasnou péči, klid a podporu v průběhu psaní této práce.

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Náboženské vyučování Royal Rangers a jeho význam pro náboženské vzdělávání českých dětí“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Anotace

Bakalářská práce se zajímá o náboženské vyučování, především jeho význam, podobu a formu v křesťanské neziskové organizaci Royal Rangers. Práce přibližuje celkovou činnost Royal Rangers a její základní principy a hodnoty. Popisuje jak její strukturu, skupiny, hlídky, národní vedení, ale i praktický průběh konkrétních vzdělávacích a duchovních programů. Práce se také zabývá osobou vedoucího náboženského vyučování v Royal Rangers. Předkládá i několik nápadů na tvorbu online programu pro děti.

Klíčová slova

Náboženská výchova, křesťanské vyučování, Royal Rangers

Abstract

This bachelor's thesis deals with religious teaching, primarily its meaning and form, in the Christian non-profit institution Royal Rangers. The thesis describes the overall activity of Royal Rangers and its basic principles and values. It describes the structure, groups, outpost and national administration of the organization as well as the practical course of specific educational and spiritual programs. The thesis also addresses the person who leads religious teaching in Royal Rangers. It then presents several ideas for creating an online program for children.

Keywords

Religious education, religious training, Christian teaching, Christian instruction, Royal Rangers

Obsah

Úvod.....	8
1. Náboženské vyučování a jeho význam v současnosti	11
2. Náboženská výchova a vyučování.....	13
2.1. Náboženská výchova v rodině	13
2.2. Náboženská výchova v církvi	14
2.3. Náboženská výchova ve škole	15
2.4. Náboženská výchova v náboženských, církevních či neziskových organizacích	15
3. Biblické příběhy a křesťanské vyučování	17
3.1. Porozumění a aktualizace textu dětem – teoreticky	17
3.2. Porozumění a aktualizace – praktický příklad	18
4. Význam Rudolfa Horského pro práci s dětmi	19
4.1. Osoba kazatele a učitele náboženství	19
4.2. Odbornost kazatele, učitele	19
4.2.1. Odbornost „teologická“	20
4.2.2. Znalost duševního života dítěte.....	20
4.3. Kázání pro děti	20
4.4. Nedělní škola a skauting	21
5. Vedoucí náboženského vyučování	22
6. Význam křesťanského vyučování z hlediska pozdějšího (ne)opuštění víry.....	23
7. Organizace Royal Rangers	25
7.1. Royal Rangers v ČR.....	25
7.2. Struktura Royal Rangers v ČR.....	26
7.3. Skupiny v Royal Rangers.....	26
7.3.1. Ranger Kids.....	26
7.3.2. Discovery Rangers	27
7.3.3. Adventure Rangers.....	28
7.3.4. Expedition Rangers	28
7.4. Činnost Royal Rangers.....	29
7.4.1. Schůzky, víkendové akce, výlety, tábory.....	30
7.4.2. Výcvikové tábory, specializované výjezdy, kurzy	31
7.5. Vedoucí v Royal Rangers.....	31
7.5.1. Odbornost vedoucích v Royal Rangers.....	32
8. Náboženská výchova Royal Rangers v ČR	34
8.1. Zlaté pravidlo Royal Rangers.....	34
8.2. Znak Royal Rangers	34
8.3. Křesťanské vyučování v Royal Rangers	35

8.3.1. Ukázat mladým lidem víru v Krista	35
8.3.2. Rozvíjet zájem a růst vztahu s Bohem	36
8.3.3. Poslání do světa.....	36
9. Metodologie praktické části	38
10. Forma pravidelných schůzek	39
10.1. 35. přední hlídka RR	39
10.2. Pojem slovíčko pro děti.....	40
10.3. Části slovíčka	41
11. Význam křesťanského vyučování v Royal Rangers pro české děti.....	42
11.1. Význam křesťanského vyučování ve smíšené skupině	42
11.2. Význam křesťanského vyučování pro děti mladšího školního věku.....	43
11.3. Význam křesťanského vyučování pro děti staršího školního věku	44
11.4. Význam křesťanského vyučování pro děti, mladé, v pubertě	44
12. Činnost Royal Rangers v pandemické době	46
12.1. Online setkání	46
12.1.1. Hry na online setkání	47
12.1.2. Vzdělávací program na online schůzkách	48
12.1.3. Duchovní program na online schůzkách	49
12.2. Výhody online schůzek	49
12.3. Nevýhody online schůzek	50
Závěr	51
Seznam literatury	53

Seznam zkratek

NVT – Národní výcvikový tábor organizace Royal Rangers, základní školení otevřené pro členy organizace i pro veřejnost

NVT 2 – Národní výcvikový tábor organizace Royal Rangers, kurz pro vedoucí

NVTjun – Národní výcvikový tábor organizace Royal Rangers, základní výcvik pro juniorské vedoucí

NZ – Nový zákon

PH, ph – přední hlídka

RR – Royal Rangers

SZ – Starý Zákon

Úvod

Náboženské vyučování v Royal Rangers a jeho význam pro české děti je názvem bakalářské práce, kterou předkládám s touhou o rozšíření povědomí a přiblížení pojmů náboženského vyučování a jeho významu v křesťanské organizaci Royal Rangers. Předkládám i nahlédnutí do činností organizace, především činnosti náboženské, která se prolíná a propojuje s objevováním krás přírody a skautskými dovednostmi.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je pojednat o náboženském vyučování, jeho formách a úkolech v křesťanské organizaci Royal Rangers.

V kapitole první se zabývám důvody, proč jsem zvolila právě toto téma pro zpracování bakalářské práce. Práce pokračuje popisem náboženské výchovy a vyučování, z obecného hlediska, dále popisem toho, kde se můžeme setkat s náboženskou výchovou a vyučováním a jak se tato místa prolínají (kap. č.2).

Ve třetí kapitole se dostávám k bližšímu popisu náboženského vyučování, a to k vyučování křesťanskému potažmo biblickému a jeho dvou částem. Přibližuji důležitost výkladu, ale i zaměření vyučování na aktualizaci biblického textu do života dětí.

S tématem křesťanského vyučování a skautingu souvisí názory a připomínky praktického teologa Církve československé (husitské) Rudolfa Horského, který předkládá myšlenku propojení nedělní školy, tedy křesťanského vyučování, se skautem. Tématu se podrobně věnoval ve svých několika publikacích, jako je například *Dítě v živé církvi*, *Jak pracovat s dětmi*,¹ které mi posloužily jako zdroj ve 4. kapitole.

Dále následuje pohled na vedoucího náboženského vyučování (kap. č.5) a následná kapitola o významu křesťanského vyučování z hlediska pozdějšího (ne)opuštění víry (kap. č.6).

V pozdějších kapitolách se zabývám organizací Royal Rangers jako takovou. V sedmé kapitole hlavní strukturou organizace, jednotlivými „správními“ orgány. Přibližuji zde podobu jednotlivých skupin dětí tak, jak je organizace Royal Rangers definuje. Dále zde uvádím činnost a práci Royal Rangers, která se zde týká rozměru užšího, tedy práce jednotlivých nejmenších jednotek (hlídek) i rozměru práce národního typu. K závěru kapitoly přidávám popis osoby vedoucího v organizaci a pohled na jeho odbornost.

---

¹ HOVÁDEK, Rudolf. *Dítě v živé církvi*. Praha: Odbor sociální práce církve československé, 1947., HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele*. Praha: Blahoslav, 1952.

V osmé kapitole sděluji základní principy náboženského vzdělávání v organizaci, tedy základy, na kterých je organizace postavena a co je jejím hlavním cílem. Zmiňuji znak Royal Rangers, který odkazuje na několik oblastí, vlastností a základy víry, nebo 'Zlatý zákon RR', který je nejzákladnějším pravidlem.

Výše zmíněné kapitoly patří do části teoretické. Kapitola devátá již otevírá část praktickou.

Cílem praktické části je pojednat o formě vyučování v Royal Rangers (kap. č.10). Informace, které jsou uvedeny v praktické části, jsou podloženy zkušenostmi z konkrétní činnosti v Royal Rangers, z činnosti 35. přední hlídky. Přibližuji zde význam pojmu „slovíčko pro děti“ a jeho jednotlivé části.

Jedenáctá kapitola se snaží přiblížit význam náboženského vzdělávání organizace Royal Rangers pro české děti, které jsou členy této organizace. Přibližuje význam pro všechny věkové skupiny, zabývá se významem pro děti, které pocházejí z věřících rodin či mají nějakou zkušenost s křesťanským vyučováním ze školy, nedělní školy, rodiny nebo přímo z organizace, ale i významem pro děti, které se s tímto působením setkávají poprvé. Dále popisuje význam skrytý, tedy, jakýsi výsledek, který je zřejmý až po určitém času v souvislosti se schopností najít životní směr, hodnoty, zvládnout čelit současné společnosti a vytrvat v určitém dialogu a argumentaci s ní.

Dvanáctá kapitola přibližuje práci v organizaci, v jednotlivých hlídkách, přizpůsobenou na pandemickou dobu. Předkládám v ní různé návrhy a nápady pro realizaci jednotlivých online programů, způsobu práce či náboženského vzdělávání na dálku, výhody a nevýhody online prostoru. Uvedené nápady a postřehy jsou již vyzkoušené nejen ve 35. přední hlídce, ale i jinými hlídkami v RR, tudíž je jistě lze dobře využít v praxi.

K hlavnímu tématu bakalářské práce v současnosti neexistuje žádné ucelené dílo nebo příručka, která by tuto problematiku odborně a podrobně popisovala. Co se týče zdrojů a informací o Royal Rangers existují spíše zdroje internetové, interní materiály organizace a nemálo akademických prací. Žádný ucelený dokument o činnostech organizace neexistuje a to, co se dá vyhledat je většinou jen o určité části práce v organizaci, nebo jsou to příručky z jiných zemí světa, kde je ale činnost Royal Rangers často velmi odlišná od její činnosti v České republice. Odlišnost pojetí činnosti v organizaci vede tak i k odlišným závěrům a výstupům, které jsou v dostupných materiálech a příručkách obsaženy.

Z absolventských prací můžeme zmínit práci *Royal Rangers jako volnočasová aktivita* od paní Ivy Trávníčkové,² která přibližuje primárně konkrétní práci v jedné hlídce, jejím předmětem tedy není obecně organizace jako taková.

Obecnější „dílo“, které mi posloužilo jako základní pramen, byl Manuál NVT³, který byl sepsán pro účely Národního výcvikového tábora organizace. Popisuje jak obecné činnosti organizace, tak i jednotlivé vzdělávací okruhy, které se týkají náboženského vyučování i odborností, aktivit a dovedností v přírodě.

Dále jsem čerpala z webových stránek Royal Rangers ČR⁴, kde jsou veřejné informace a jednotlivé výroční zprávy⁵ od roku 2001 i jednotlivé odkazy na další stránky jednotlivých hlídek RR v ČR.⁶ Dále z interních dokumentů Royal Rangers, které jsem získala od „národního velitele“ RR v ČR a také od „hlavního velitele“ 35. přední hlídky. Dalším internetovým zdrojem byly stránky RR International⁷ a jednotlivé hlavní stránky RR ve světě (RR South Africa, RR USA...).

Hlavními prameny k problematice náboženského vzdělávání, výchově a vyučování byly knihy od pana profesora Jána Liguše a to sborník *Náboženská výchova a výuka*⁸ dále od doktora teologie Tomáše Butty *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání*.⁹

Psaním bakalářské práce mě provázela analýza všech výše zmíněných a dalších dostupných textů zabývajících se problematikou náboženské výchovy, katechetiky, tématem Royal Rangers a pedagogikou jako takovou.

Z důvodu chybějící ucelené literatury a trvající pandemie covid-19, byla zařazena i analýza vlastní praktické činnosti a zkušenosti se vzděláváním online především ve 35. přední hlídce Royal Rangers.

---

² TRÁVNÍČKOVÁ, Iva. *Royal Rangers jako volnočasová aktivita*. Svatý Jan pod Skalou, 2020. Absolventská práce. Vyšší odborná škola pedagogická. Vedoucí práce Mgr. Radka Kupková.

³ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018.

⁴ *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/>

⁵ O nás: Výroční zprávy. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/vyrocnizpravy/>

⁶ O nás: Přední hlídky. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/predni-hlidky/>

⁷ *Royal Rangers International* [online]. [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://royalrangersinternational.com/>

⁸ LIGUŠ, Ján. *Náboženská výchova a výuka: sborník*. Brno: L. Marek, 2005. ISBN 80-86263-59-2

⁹ BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání*. Druhé vydání. Praha: Husův institut teologických studií ve spolupráci s Vysokou školou zdravotnictví a sociální práce sv. Alžběty, detašované pracoviště Praha, 2018. ISBN 978-80-907173-0-5.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Náboženské vyučování a jeho význam v současnosti

Na začátku své bakalářské práce, bych všem jejím čtenářům chtěla přiblížit důvody výběru tématu. Proč se tedy zabývám organizací Royal Rangers a významem náboženského vzdělávání v ní?

Jeden z aspektů a důvodů proč jsem se zaměřila na toto téma, se týká volného času, přesněji mimoškolní výplně volného času. Organizace je zaměřená na smysluplnou náplň volného času dětí a mladých lidí, která je v dnešním „přehlceném“ světě jedinečná. Nabídek, jak smysluplně trávit volný čas je v současnosti mnoho, ale ne všechny jsou kvalitní. Michal Kaplánek, teolog, Salesián, se k tématu volný čas vyjadřuje ve svém článku *Volný čas jako výzva pro teologii*.¹⁰ Přináší myšlenku toho, že by se teologie na volný čas měla soustředit a nabídnout jeho smysluplnou výplň proto, že volný čas čím dál tím více ovlivňuje života každého člověka.

Dalším důvodem je specifčnost pojetí práce právě v českém prostředí, které se od způsobu práce Royal Rangers v zahraničí liší. Rozdílnost je daná, jak prostředím zeměpisným, kulturním tak i náboženským. O RR a jeho činnosti je u nás, soudě dle poměrně nově vzniklých prací,¹¹ větší zájem a povědomí.

Tématu na aktuálnosti také přidává fakt, že program v organizaci propojuje „skautské činnosti“, tedy obecně činnosti související s dovednostmi „přežití v přírodě“ se spiritualitou, náboženskou křesťanskou výchovou. Na tomto místě bych ráda zmínila teologa Rudolfa Horského (1914-2001), který působil v Církvi československé husitské a mimo jiné přinášel myšlenku spojení skautingu s nedělní školou.¹² Byla to nadčasová myšlenka, která se však musela potýkat s nepříznivou dobou před rokem 1989.

Dále bych chtěla zmínit to, že je organizace otevřená mladým lidem a dětem bez rozdílu náboženského vyznání. Je připravena na misijní poslání a na možnost sdílet a svědčit o Bohu a Jeho působení na člověka v minulosti i v přítomnosti. Dokáže informovat ty, kteří s vírou a křesťanstvím nemají nic společného. Zároveň však není místem stagnace pro ty, kteří

---

¹⁰ Srov. KAPLÁNEK, Michal. Volný čas jako výzva pro teologii. In *Studia theologica*, 2011, roč. 13, č. 2, s. 97-117.

¹¹ PUMR, Daniel. *Využití geoinformačních systémů pro potřeby dobrovolné záchranné služby*. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce RNDr. Přemysl Štych, Ph.D. – zmiňuje se o dobrovolné záchranné službě RR (15. přední hlídka).

TRÁVNÍČKOVÁ, Iva. *Royal Rangers jako volnočasová aktivita*. Svatý Jan pod Skalou, 2020. Absolventská práce. Vyšší odborná škola pedagogická. Vedoucí práce Mgr. Radka Kupková. – zmiňuje se o činnostech hlídek 63., 35., 49., 55., 41., 3., a 51.

¹² HOVÁDEK, Rudolf. *Dítě v živé církvi*. Praha: Odbor sociální práce církve československé, 1947.

z křesťanského prostředí pocházejí. Misijní činnost dětem, pro děti je velmi aktuální téma i v církvi.

Vidím zde i podobnost a spojení mimoškolní pedagogiky s pedagogikou sociální, která se zabývá rizikovými skupinami s nižším sociálním postavením, pomocí při zvládnání běžného života, poskytnutí odborného řešení. Royal Rangers není přímo organizace specializovaná na sociální práci či znevýhodněné skupiny, ale může být místem odkazujícím na další specializovanější organizace, což považuji za velmi užitečné.

Kvalitní výplň volného času, která je zaměřena na život v přírodě a zároveň spojena s náboženskou výchovou, volný čas trávený s lidmi stejného či podobného věku, podpora v hledání sebe sama, sdílení o smyslu života o cenných hodnotách, který dnešní „mladý svět“ na první pohled mnohdy postrádá. Jedinečnost práce a činnosti organizace, to jsou vše valné důvody k tomu přiblížit toto téma a zamyslet se nad ním do větší podrobnosti a hloubky.

2. Náboženská výchova a vyučování

Náboženskou výchovu a vyučování můžeme pozorovat na několika místech, která se navzájem prolínají a doplňují a zároveň mají pro dítě velký význam. Základem pro náboženskou výchovu i duchovní vývoj a působení je jistě rodina, dále potom společenství – církev, sbor, skupina dětí v křesťanských organizacích, jako je například křesťanský skaut Royal Rangers vzdáleně pak skupina spolužáků ve škole (v souvislosti s vyučováním náboženství na školách).

Náboženská výchova je nenahraditelnou službou dětem k tomu, aby uvěřily, aby si zachovaly a prohlubovaly svůj osobní vztah k Bohu.¹³

2.1. Náboženská výchova v rodině

V rodině se utváří náš postoj ke světu, naše názory, hodnoty i víra a vztah k Bohu. Rodiče jsou pro dítě klíčovým vzorem úplně ve všem, tedy i v křesťanské výchově a v různých návycích jako je třeba zpěv děkovné písně před jídlem, modlitba před spaním, nedělní bohoslužba aj. *„Rodiče jsou jakými prvními katechety, kteří svým dětem zprostředkují pravdy Božího slova a svým životem jim poukazují na to, že osobní vztah s Bohem je důležitý pro život křesťana.“*¹⁴

Rodina byla základním kamenem pro výchovu i v době Starého zákona. V Novém zákoně je kladen větší důraz na Boží slovo a osobu Ježíše Krista, jako hlavního vychovatele a učitele.¹⁵

V současnosti je rodina místem, kde dítě získává určitou představu o konkrétním duchovním, spirituálním životě, místem, kde probíhá určitá náboženská socializace, se kterou dítě později přichází do zájmových organizací. V socializaci záleží na dobrém zvládnutí všech funkcí rodiny, především na komunikaci a vytváření příjemné rodinné atmosféry. Rodina tedy může tvořit dobrou úlohu, vést k růstu a rozvoji vztahu k náboženství a víře, ale může tomuto procesu i zabraňovat.¹⁶ Záleží tedy na tom, zda je

---

¹³ Srov. BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s. 91-100.

¹⁴ LIGUŠ, Ján. *Náboženská výchova a výuka: sborník.*, s. 82.

¹⁵ Srov. LIGUŠ, Ján. *Náboženská výchova a výuka: sborník.*, s. 8-25.

¹⁶ Srov. MUCHOVÁ, Ludmila. *Úvod do náboženské pedagogiky: skriptum.* 2. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994., s. 94.

rodina křesťanská nebo nikoli. O rodině křesťanské mluví, mimo jiné, diplomová práce Jindřišky Matysové *Víra a výchova v křesťanské rodině*.¹⁷

2.2. Náboženská výchova v církvi

V náboženské výchově v církvi, pokud mluvíme o výchově dětí, myslím především na nedělní školy, besídky, „dětské bohoslužby“, které jsou nejčastěji v čase bohoslužeb pro dospělé.¹⁸ Název, čas a provedení však záleží na typu církve a společenství, která se od sebe samozřejmě liší. Nedělní školy jsou určené pro děti různých věkových kategorií. Často je tedy program v nich přizpůsoben věku i počtu dětí.

V souvislosti s výchovou a s vyučováním v církvi bychom neměli zapomenout na práci s mladými lidmi – mládež. „*Práce s mladými lidmi je jedním z klíčových prvků práce sboru a má být ústředním zájmem církve, nejen jednotlivých duchovních.*“¹⁹ Tři hlavní aspekty, které přináší výchova T. Butty, jsou: vztah k Bohu – tedy poznávání nových rozměrů osobního vztahu s Bohem, studování Božího slova, mezilidské vztahy – vzájemné sdílení se o životě a činnosti spojené s evangelizací a přiváděním nových lidí do církve.

Mládežnická skupina je nejčastěji od 14 do 25 let. Roky nám napovídají, že je mládež, scházení se s lidmi stejného nebo podobného věku, důležitá a významná. *Dospívání je časem hlubokých proměn.*²⁰ V těchto letech člověk poznává sám sebe, tvoří si svůj názor na svět, chce stát sám za sebe, odděluje se od prostředí rodiny, hledá správný směr a cestu pro život. Setkávání s vrstevníky mu také umožňuje konfrontovat a poznávat jednotlivé názory, inspirovat se od starších vedoucích, učí se naslouchat a přijímat druhé. Zároveň je výhodné mít možnost sdílet se s někým i o Bohu a číst dohromady Boží slovo.²¹

Důležitými jsou také svátosti, jako je Večeře Páně, křest a další.

Náboženská výchova pro dospělé může zahrnovat nesčetné množství kurzů, jako jsou manželské večery, kurzy *Alfa* či jednotlivé skupinky i samotné bohoslužby. Cílem

---

¹⁷ MATYSOVÁ, Jindřiška. *Víra a výchova v křesťanské rodině*. České Budějovice, 2011. Dostupné také z: <https://theses.cz/id/9vovqg/1352944>. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D.

¹⁸ Srov. HOVÁDEK, Rudolf. *Dítě v živé církvi*. Praha: Odbor sociální práce církve československé, 1947. O nedělních školách mluví Rudolf Hovádek (později Rudolf Horský, teolog, biskup ČČSH) ve své knize *Dítě v živé církvi*. Přináší historický pohled na nedělní školu, na její důležitost v cizině i v tehdejší Československu, na její podoby v různých církvích, technické vybavení a plán vyučování. Dále zmiňuje spojení nedělní školy a skautingu, o tom více níže v práci.

¹⁹ BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s. 97.

²⁰ BURNS, Jim. *Nebojte se věnovat mladým*. Brno: Nová naděje, 1994. ISBN 80-901726-1-X., s. 31.

²¹ Srov. BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s. 97.

vzdělávání členů církve či sboru má význam pro vznik hlubších vztahů mezi lidmi v církvi. Sbor je svými aktivitami otevřen i lidem zvenčí.²²

Náboženská výchova v církvi je pro dítě, které se jí účastní základem pro další vyučování v jiném společenství (škola, křesťanská organizace...). Dítě díky náboženské výchově v církvi získává určité prekoncepty, na které mohou vedoucí náboženského vzdělávání v mimoškolních aktivitách navázat.

2.3. Náboženská výchova ve škole

Náboženství, jako předmět ve škole, není vyučován na všech školách. Náboženství nebylo ani vyučováno vždy. Vztah školy a církve a možnosti participace církve na vyučování bylo více rozvinuto až po roce 1989.²³

Na některých školách jsou v současnosti hodiny náboženství povinné, většinou se jedná o církevní školy.²⁴ Na některých je vyučování náboženství nabídnuto jako volitelný předmět. Na některých školách není ani tato nabídka, často jsou témata náboženství zahrnuta v předmětech, jako je Občanská výchova, Základy společenských věd aj. Děti by měly ve škole zažívat jak témata konkrétní, spojené s jejich osobní rolí (rodiči, učitelem...), ale i témata vzdálená, která se týkají historie, kultury a významných osobností.²⁵

Náboženská výchova, která je nepovinná, se neklasifikuje. „*Tato skutečnost je na jedné straně přínosem, protože žák nemá pocit strachu z neúspěchu, ale na druhé straně se také stává, že k náboženské výchově a k výuce žáci přistupují s nezájmem a bez jakékoli motivace.*“²⁶ Nadchnutí a zájem by měl zajistit katecheta.

2.4. Náboženská výchova v náboženských, církevních či neziskových organizacích

Náboženská výchova neprobíhá jen v rodině, sboru nebo škole, ale i v zájmových organizacích, o jejichž výchově bych ráda pojednala právě teď. Organizace tedy zajišťují

---

²² Srov. PROCHÁZKA, Pavel, , ed. *Církevní zbor vo vzťahu k spoločenskému prostrediu: zborník z vedeckej teologickej konferencie konanej 13. apríla 2010*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, OZ Pedagóg, 2010. ISBN 978-80-8083-951-2., s. 68-69 Interaktivní vzdělávací činnosti sboru ad extra a ad intra

²³ Srov. BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s 98.

²⁴ V Praze je to například ZŽSV – Základní škola sv. Voršily, kde jsou zahrnuty nejen hodiny náboženství, ale také mše, duchovní obnovy tříd i pedagogů a příprava ke svátostem. Vzdělávání a výchova je zaměřena na základní etické a křesťanské hodnoty. Dostupné z: <http://www.zssv.cz/informace-o-skole/charakteristika-skoly/>

²⁵ Srov. MUCHOVÁ, Ludmila. *Úvod do náboženské pedagogiky: skriptum*. 2. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994., s. 97.

²⁶ LIGUŠ, Ján. *Náboženská výchova a výuka: sborník.*, s. 83.

různé druhy mimoškolních aktivit. Jsou zřizovány církvemi nebo jde o občanská sdružení. V souvislosti s tématem mé bakalářské práce myslím především na organizaci Royal Rangers, o které bude řeč později, ale jí podobná organizace je Skaut. Skautský program a činnosti jsou nemálo podobné činnostem Royal Rangers. Jde v nich především o budování spolupráce, osobního rozvoje, hledání duchovních hodnot.²⁷ Skaut nabízí také různé množství vzdělávacích programů, které se týkají ochrany přírody²⁸, programů pro školy, které zahrnují seznamovací kurzy pro třídy, výlety, programy o historii nebo program Komunitní třída.²⁹

Dále můžeme zmínit *Asociaci křesťanských sdružení a mládeže*, která je dobrovolným seskupením občanských sdružení dětí a mládeže, které ve své činnosti zohledňují křesťanské principy a zásady. V současnosti jsou členy asociace občanská sdružení Anima Iuventutis, Brána, Jedlová, Křižovatka, Matěj, Petrov, Pyramida, Signály, Sarkander a MOST České Budějovice.³⁰

Další mimoškolní aktivity spojené s náboženskou výchovou nabízí významná římskokatolická řehole Salesiáni Dona Bosca. Základem pro výchovu je tzv. preventivní systém složený ze tří důležitých oblastí, kterými jsou laskavost, rozum a náboženství.³¹ Jedním z mnoha programů je například kurz *Animátorů*,³² kde se mladí lidé učí v rámci několika víkendů pracovat s dětmi, učí se o jejich vývoji, aby byly připraveni na pozdější kontakt a praxi s dětmi. Další zajímavé aktuální činnosti můžeme nalézt na webových stránkách Salesiánů.³³

Další vzdělávací programy, především však pro dospělé, a hlavně velké množství zajímavých kurzů nabízí Diakonie ČCE.³⁴ Kurzy jsou zaměřené na celoživotní vzdělávání a jejich náplní jsou hlavně témata ze sociální sféry a práce, ale také témata o spiritualitě.

---

²⁷ Srov. Skautský program. *Skaut* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/program/>

²⁸ Srov. Výchova a vzdělávání: Patronáty. *Sakutský institut* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.skautskyinstitut.cz/o-patronatech>

²⁹ Srov. Výchova a vzdělávání: Skautské programy pro školy. *Sakutský institut* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.skautskyinstitut.cz/o-patronatech>

³⁰ Srov. O nás: Asociace křesťanských spolků mládeže, z. s. *Asociace křesťanských spolků mládeže, z. s.* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://aksm.cz/o-nas/>

³¹ Srov. KAPLÁNEK, Michal. *Výchova v salesiánském duchu*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0126-7., s. 31-34.

³² Srov. Jsme s mladými když jde o vzdělání: Salesiánská škola animátorů. *Salesiáni Dona Bosca* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.sdb.cz/co-delame/jsme-s-mladymi-kdyz-jde-o-vzdelani/>

³³ Srov. Co děláme. *Salesiáni Dona Bosca* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.sdb.cz/co-delame/>

³⁴ Srov. Diakonická akademie, s.r.o. *Diakonie ČCE* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.diakonicka-akademie.cz/>

3. Biblické příběhy a křesťanské vyučování

V křesťanském vyučování hraje nezastupitelnou roli několik skutečností, kterými jsou: osobní víra v Ježíše Krista, v jeho moudrost a jeho plán, který má s člověkem a spolehnutí se na Bibli, jako nejlepší a jedinečný zdroj informací.

Pro biblické vyučování je dobré dát prostor jak příběhům ze Starého, tak Nového zákona. Příběhy, často jejich konkrétní, zajímavé postavy, se kterými se děti identifikují, jsou jedny ze základních nástrojů pro jejich upoutání a zaujetí. „*Na postavách Bible má člověk možnost vidět svůj život před Bohem.*“³⁵ Biblické příběhy ukazují na živého Boha, jsou autentické sami o sobě a nejsou jen didakticky upraveny učitelem.

3.1. Porozumění a aktualizace textu dětem – teoreticky

Jednu část biblického vyučování tvoří část výkladu a základní porozumění textu, tedy exegeze. Druhá část je zaměřená na zpřítomnění textu, události, tedy aplikace, přesah příběhu do současnosti.³⁶

Ve výkladu by měly zaznít otázky na text, jako literární útvar a také na určité souvislosti, kterými v textu postavy procházely. Měla by tedy být zdůrazněna a připomenuta slova, která by mohla být pro děti náročná na pochopení či zajímavá k doplnění souvislosti či znalosti. Další informace by měly směřovat k významům daných slov a k vysvětlení, k čemu daná věc sloužila, jakou funkci daný člověk zastupoval.³⁷

Od popisu daných pojmů se doporučuje přejít na osobní zkušenosti a převedení hlavního důrazu textu do aktuálních situací a zkušeností současné společnosti. Zde se dostáváme k druhé části biblického vyučování, kterou je aplikace, nebo aktualizace. Katecheti by si měli dát pozor na to, aby neupřednostnili metodické provedení duchovního programu, vyučování před přípravou biblického textu. Podle N. Bravené to může vést k několika problémům, jako jsou, neadekvátně vysvětlené pojmy dětem nebo aktualizace biblického textu pro jiný věk dětí, než je cílová skupina.³⁸

Na tom, jakými pojmy bude vyučování naplněno, záleží hodně na katechetovi či vedoucím daného vyučování, který zná a ví, kam chce děti v průběhu hodiny vést, kam je chce směřovat. Otázky mířící na jednotlivé biblické a teologické pojmy by tedy měl mít připravené s ohledem na cíl vyučování, věk dětí, velikost dané skupiny a její složení.

---

³⁵ BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s. 58.

³⁶ Srov. BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s. 58.

³⁷ tamtéž

³⁸ Srov. BRAVENÁ, Noemi. *Obrat k dětství: Nové výzvy pro náboženskou výchovu a vzdělávání. Cesty katecheze.* 2014, (2-3), s. 16.

Zásadou by také mělo být to, že ve vyprávění příběhu, či analyzování a vysvětlování jednotlivých pojmů nejde do přílišných detailů. V příběhu bychom opravdu měli vysvětlit jen to, co je důležité. „*Detaily mohou odvádět pozornost. Biblická látka se má vyprávět jednoduše a přitom názorně, jak jen je to možné.*“³⁹

3.2. Porozumění a aktualizace – praktický příklad

Můžeme si uvést praktický příklad v příběhu o Zacheovi,⁴⁰ který by mohl splňovat výše uvedené. Katecheta s dětmi může přečíst příběh a poté se pokusit vysvětlit tato slova: vrchní celník, moruše, reptat. Před vysvětlením by měla zaznít otázka směřovaná k dětem, zda neznají význam některých pojmů a následně se řídit podle jejich předešlé znalosti.

Na příkladu o Zacheovi by mohl katecheta vyprávět o tom, ke komu by přirovnaly funkci vrchního celníka v dnešním světě, jestli někdy viděly moruši a jaký je rozdíl mezi morušovníkem a planým fíkovníkem, nebo jestli někdy tzv. reptaly.

---

³⁹ BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s. 60.

⁴⁰ Lukáš 19, 1-10, ČEP

4. Význam Rudolfa Horského pro práci s dětmi

Profesor, praktický teolog Církve Československé Rudolf Horský byl vůči potřebám církve, tedy především dětí v ní a jejich vzdělávání a jejich duchovnímu rozvoji velmi pozorný.

4.1. Osoba kazatele a učitele náboženství

Rudolf Horský⁴¹ ve své příručce *Jak pracovat s dětmi* uvádí, že prvořadá je pevná křesťanská víra a svědectví, které je doplněno o praktické schopnosti a dovednosti kazatele, učitele. „*Umění jasně a srozumitelně vysvětlovat a přesvědčivě dokazovat, živě a jasně látku podávat, mít dobře slyšitelný hlas, dobrou výslovnost, výraznou gestikulaci, obrazné, konkrétní a současně přísně logické myšlení, soustředěnou a současně rozdělenou pozornost, dobrou paměť, schopnost pozorovací, pedagogický takt, velkou lásku k dětem...ale nad to především pevnou křesťanskou víru a život podle víry.*“⁴² Vedoucí náboženského, křesťanského vyučování si musí být vědom Boží blízkosti, Boha jako blízkého přítele a podporovatele, zároveň, jako Otce, který vychovává.⁴³

4.2. Odbornost kazatele, učitele

Předat kvalitně biblické příběhy, charaktery, obecné pravdy, dokáže jen ten učitel, který má pevnou víru, je sám do tématu „zapálen“, je znalý v Písmu a je připraven jak z didaktického, tak teologického pohledu.⁴⁴ Hluboká víra a vztah s Bohem je jistě základ. Je však potřeba ji doplnit a rozvinout o další vědomosti.

Odbornost je v díle Horského pomyslně rozdělena na dvě části, na odbornost z teologického hlediska, tedy biblické pravdy, historické souvislosti příběhů a obecná znalost Písma. Druhou stranu tvoří odbornost a určité vzdělání v oblastech pedagogických a psychologických.

---

⁴¹ Srov. CHOTTOVÁ, Eliška. *Katechetické aspekty v díle Rudolfa Horského* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/118458/120358158.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta. PhDr. ThDr. Noemi BRAVENÁ, ThD., PhD.

⁴² HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 20.

⁴³ Srov. HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 20.

⁴⁴ Srov. HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 21.

4.2.1.Odbornost „teologická“

Příprava katechety je v díle profesora Rudolfa Horského představována formou tzv. Přípravky, jejichž vedoucími mají být faráři či jiní pověření duchovní a má probíhat v pravidelném čase.⁴⁵ „Tyto přípravky bývají v mnohých náboženských obcích podceňovány, odbývány a někde se vůbec nekonají. Je to velká chyba.“⁴⁶ O tom, jak má vypadat přípravka konkrétně se můžeme dočíst v Příručce *Jak pracovat s dětmi* na stranách 23-27.

4.2.2.Znalost duševního života dítěte

„Bez psychologie to nejde.“⁴⁷ Pokud chceme dítě vychovávat, musíme znát jednotlivé vývojové změny a stupně, podle kterých pak můžeme přizpůsobit daný program a pomoci tím zajistit smysluplnost celého vyučování. „...je třeba si uvědomit, že pracujeme s nejdražším a nejcennějším materiálem... Škodu, kterou však způsobí špatný a nepřipravený vychovatel na duši dítěte, nenahradí nikdo.“⁴⁸ Proto je znalost psychologie, potažmo znalost psychologie dítěte, velmi potřebná.

4.3.Kázání pro děti

Základem pro biblická kázání je samozřejmě Písmo, Bible. Bible je slovo Boží, tudíž by každé kázání mělo něco působit, tvořit, měnit. „Příkladem vzorných promluv pro děti jsou některá starozákonní vypravování/ O patriarších, soudcích, králích atd./ a zvláště pak Ježíšova podobenství. Nikdo nedovedl tak zaujmout a zapálit srdce pro věci království Božího jako Ježíš a to proto, že vždy vycházel z dané situace a volil konkrétní příklad.“⁴⁹

Jasný příklad, situace ze života, vlastní zkušenost, běžné starosti a radosti člověka, to vytváří kvalitní kázání nejen pro děti. U dětí je potřeba k najetí takové situace, která se děti dotkne, upoutá je, vytvoří jistý aha efekt a rychlé pochopení dané informace, velké úsilí. Pokud však něco takového nalezneme, pozitivní výsledek je zárukou.⁵⁰

---

⁴⁵ Srov. HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 21.

⁴⁶ HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 21.

⁴⁷ HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 30.

⁴⁸ HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 31.

⁴⁹ HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 29.

⁵⁰ Srov. HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 30.

Podle Horského by kázání pro děti mělo být přizpůsobeno jak věku dětí, tak i, k věku úměrně, času. Samotná promluva, výklad, by neměl trvat déle než 10 minut. „*Děti hůře udrží pozornost – čím menší dítě, tím méně času může být k výkladu použito.*“⁵¹

4.4. Nedělní škola a skauting

Propojení nedělní školy, křesťanského vyučování, a skautingu bylo velmi praktickou myšlenkou. Důvodem ke vzniku této myšlenky bylo to, že po 2. světové válce začaly vznikat a znovu se objevovat, pro děti velmi zajímavé, skautské skupiny, Junák, Pionýr, které nabízely program přes víkend (často v podobě výletů či víkendových akcí). Problémem bylo, že pokud se do některé z organizací děti zapojily, přišly o nedělní školu, tedy o základní náboženské vyučování. Nedělní program v církvi kolidoval s programem těchto organizací.

Toto propojení církve se skautem probíhalo zřejmě nenásilně. Ostatně skaut jako takový má původ v západních zemích, které se opírají o křesťanské hodnoty a kulturu.⁵² Skauting klade důraz na mravní a etickou výchovu, jejíž pravidla, a potažmo skautský zákon, jsou velmi blízké pravidlům života křesťana či základním ctnostem jako je pravdomluvnost, čestnost, ochota pomoci, zdvořilost, poslušnost, čistota, věrnost aj. „*Každý křesťanský vychovatel může s klidným svědomím tento mravní skautský zákon podepsat.*“⁵³ Nešlo tedy o násilné propojování, ale spíše o klidnou domluvu, plán o spolupráci dvou stran.

Cílem a přáním Rudolfa Horského bylo „*připraviti podmínky pro vytvoření skautských oddílů ve všech náboženských obcích, kde jsou k tomu možnosti.*“⁵⁴ Skupiny, které by byly „vedeny“ církví by byly zapojeny do organizací paralelně. V praxi by pak byla jedna skupina dětí, která se do skautu nezapojuje a navštěvuje jen nedělní školu, druhá skupina, která chodí i do skautu i do nedělní školy. Obě skupiny by pak byly vedeny vedoucím, který by se vyznal jak v předmětu skautských dovedností, tak v předmětu církevních činností. Nedělní škola by však nebyla zastavována nebo rušena.⁵⁵

S touto myšlenkou propojení vznikají i další věci a potřeby k zajištění, které se týkají potřeb hmotných, finančních a také personálních, tedy zajištění vedoucího, který se nejlépe orientuje jak v oblasti skautské, tak v oblasti duchovní. Dále je také potřeba zajistit pestrý program, který se nebude opakovat v oddíle a následně i v nedělní škole.⁵⁶

---

⁵¹ LIGUŠ, Ján, Tomáš BUTTA a Pavel KOLÁŘ. *Kazatelství v kontextu tradice a přítomnosti: studie z homiletiky.*, s. 279.

⁵² Srov. Skautský program. *Skaut* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/program/>

⁵³ HOVÁDEK, Rudolf. *Dítě v živé církvi.*, s. 57.

⁵⁴ tamtéž

⁵⁵ Srov. HOVÁDEK, Rudolf. *Dítě v živé církvi.*, s. 59.

⁵⁶ Srov. HOVÁDEK, Rudolf. *Dítě v živé církvi.*, s. 59-60.

5. Vedoucí náboženského vyučování

„Zvláštním a zároveň nejtěžším druhem kázání jsou kázání dětem. Kazatel, který chce s úspěchem dětem kázat, musí se s dětmi často stýkat a opravdu je milovat.“⁵⁷

Laik, vedoucí v křesťanské organizaci, praktikant, katecheta, křesťanský pedagog, učitel náboženství, duchovní, to jsou všechno lidé, kteří mohou být vedoucími náboženského vyučování. Různorodá pojmenování přináší různé způsoby práce a rozdílné požadavky na osobnost člověka jako takovou a zároveň na odbornost a vzdělanost dané osoby související s prostředím, ve kterém daní lidé působí.

Osoba vedoucího v oddíle, učitele ve škole či pastora nebo kněze v kostele, je velmi významná. To, jak vede, to, jak dokáže komunikovat se svými svěřenci, jestli to, o čem učí, platí i pro něj, jak je do služby a povolání zapálený, to jsou všechno faktory, které posluchači sledují a jsou pro ně mnohdy rozhodující ve výběru společenství.

Pro osobu, která se zabývá křesťanským vyučováním, je však klíčová osobní křesťanská víra. Křesťanská víra, která není ukazována „jen na oko“, ale je pevně spjata s modlitbou, osobním rozhovorem a vztahem s Bohem, se čtením Božího slova a otevřeností pro účast na bohoslužbách a službu v církvi.⁵⁸ S absencí osobního a intimního vztahu s Bohem, není možné budovat jakékoli společenství, křesťansky vést jakoukoli skupinu. Křesťanský vedoucí by měl být svědkem, svědkem zjevení Boží lásky, představitelem osobní zkušenosti setkání s Ježíšem, nositelem osobního příběhu, svědectvím o Ježíši a jeho úžasném doteku. *„Musíme si být vědomi toho, že úspěšně nábožensky vychovávat může jen takový kazatel a učitel náboženství, který je obdarován charismatem vychovatelským v křesťanském slova smyslu, tj. nikoliv jen pedagogickou vlohou, ale schopností křesťansky svědčit, protože skutečná víra roste jen ze svědectví těch, kteří přijali a kteří ji dále předávají.“⁵⁹*

---

⁵⁷ HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 29.

⁵⁸ Srov. HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 20.

⁵⁹ HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.*, s. 20.

6. Význam křesťanského vyučování z hlediska pozdějšího (ne)opuštění víry

V průběhu přemýšlení nad tímto tématem jsem objevila článek Českého biblického institutu s názvem „Proč děti křesťanů opouštějí víru“, kde se můžeme dočíst o výzkumu Toma Bisseta, který zkoumal důvody lidí k odchodu od víry.⁶⁰ Je zcela běžné, že se i děti z věřících rodin, i přes množství informací, od víry v budoucnu odpoutají. Výzkum je zaměřen hlavně na skutečnosti rodinné, tedy vztahy rodiče a dítěte, zjednodušeně, jak se má chovat rodič ke svým dětem, aby později neopustily víru. Článek jsem z části využila k popisu vztahu dětí a vedoucích.

Jednou z rad je, nebát se zabývat se s dětmi i vážnými tématy. Nebát se jít s nimi do detailu „tabu“ témat, které se vyznačují značnou nejistotou a neznalostí. Cituji z článku: „...věnovat se s našimi dětmi obtížným otázkám a ukázat jim, že křesťanství nabízí soudržný a přesvědčivý světonázor, který vysvětluje vědu, utrpení, sexualitu a jakoukoliv další oblast, která je pro ně matoucí nebo náročná.“⁶¹ Tato činnost později vede k možnosti lépe argumentovat ve světě plném nástrah.

Druhou z rad je, být upřímný a čestný v roli vedoucího. Nebát se projevit slabost, strach, úzkost, nejistotu, pochybnost. Dát najevo, že ne vždy, když se k Bohu modlíme, dostáváme rychlé a jasné odpovědi. „Musíme být opatrní, abychom naši víře nedělali falešnou reklamu, abychom křesťanský život neprezentovali jako bezproblémový.“⁶²

Důležitost a důraz na společenství Boží rodiny, církve, bez zákonictví je další radou pro zabránění odchodu dětí od víry. Pro lidi se často mohou stát jiné věci prioritními a na víru postupem času zapomenou. Pokud je však pro ně významná Boží rodina a církev, kam chodí, je odchod od víry těžší. „Děti se mohou naučit, že, stejně jako jejich rodiče, potřebují místo, kam budou patřit, místo, kde budou moci sloužit a kde jim budou moci posloužit druzí.“⁶³

Poslední rada, v daném článku, vede k pravidelnému a neustálému vedení k evangeliu a nabízení možnosti přijmout Boha všem dětem, i těm, kteří pocházejí z křesťanského prostředí. Vychází z absence přijetí víry osobně, intimně. Jak jsem již zmiňovala výše, množství informací a křesťanské rodinné prostředí nezaručí pravé přijetí Boha. „Jako rodiče a vedoucí (vlastní poznámka) se potřebujeme pravidelně ptát našich

---

⁶⁰ Tom Bisset napsal celou knihu, o této problematice, s názvem Why Christin Kids Leave the Faith.

⁶¹ CHALLIES, Tim. Proč děti křesťanů opouštějí víru. In: *Český biblický institut* [online]. 2016 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: http://biblickyinstitut.cz/cs/proc-deti-krestanu-opousteji-viru/#_ftn1

⁶² tamtéž

⁶³ tamtéž

děti, jestli věří, potřebujeme dávat najevo radost, když vidíme důkazy Boží spásné milosti, a vyjadřovat znepokojení, když vidíme neposlušnost, která by mohla protirečit jejich vyznání. ⁶⁴

---

⁶⁴ tamtéž

7. Organizace Royal Rangers

Royal Rangers je mezinárodní organizací působící od 60. let. 20. století. Vznikla ve Spojených státech amerických s důrazem na budování životních hodnot, tvorbu kvalitního, pevného a zdravého charakteru, ochranu mladých lidí vůči negativním vlivům.

Název Royal Rangers je tedy použit z angličtiny. *Royal* je synonymem pro české slovo „královský“, *Ranger* v přesném překladu znamená „správce parku (přírodního)“. V přeneseném významu se pak spojení *Royal Rangers* překládá jako „královští jezdci“. Její členové (děti, vedoucí) jsou královští jezdci, „jezdci Krále“, „jezdci pro Boha“, „jezdci ve službách Boha“.

Jedná se o neziskovou organizaci, která funguje díky práci dobrovolníků, dotacím a darům. Finance, které získává, jsou použity výhradně pro práci s dětmi.⁶⁵

V současnosti organizace působí v 10 zemích Afriky, 11 zemích v Asii a Oceánii, 7 zemích Eurasie, 27 zemích Evropy a ve 21 zemích Jižní Ameriky a karibských státech.⁶⁶

Z různých veřejně dostupných zahraničních materiálů je zřejmé, že práce a činnosti RR v zahraničí jsou ve srovnání s působením organizace v Česku velmi odlišné. Royal Rangers v USA je například výhradně chlapeckou organizací.⁶⁷ V Africe je činnost RR zaměřena spíše na misijní a sociální pomoc.⁶⁸

7.1. Royal Rangers v ČR

Do České republiky se organizace Royal Rangers dostala v roce 1992, zejména díky osobní pozitivní motivaci a angažovanosti některých pozdějších vedoucích, kteří se zúčastnili výcvikového tábora ve Švýcarsku. V roce 1993 se uskutečnil první výcvikový tábor u nás.

Organizace fungovala zprvu pod Apoštolskou církví, v roce 1996 se stala občanským sdružením a až v roce 2015 byla zapsána jako spolek.⁶⁹

---

⁶⁵ Srov. O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

⁶⁶ Srov. Royal Rangers Member Nations. *Royal Rangers International* [online]. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://royalrangersinternational.com/Member_nations.php

⁶⁷ Srov. Royal Rangers in USA: About Us - What is Royal Rangers? *RoyalRangersUSA* [online]. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://royalrangers.com/about>

⁶⁸ Srov. About Us: Royal Rangers South Africa. *Royal Rangers SA* [online]. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.co.za/page.php?pid=54>

⁶⁹ Srov. O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

7.2.Struktura Royal Rangers v ČR

Nejvyšším výkonným orgánem RR je **Národní rada**, v čele s národním velitelem. Národní rada „koordinuje práci Royal Rangers na národní úrovni, připravuje literaturu, organizuje výcvikové tábory a školení pro vedoucí, celostátní a mezinárodní akce pro děti a konference velitelů.“⁷⁰

Dalším orgánem jsou **krajské rady**, kterých je v současnosti 7. Zodpovědnost za krajskou radu má vždy hlavní vedoucí jednotlivé přední hlídky v daném městě. Krajské rady mají za úkol sdružovat jednotlivé přední hlídky a koordinovat práci a činnost Royal Rangers v regionu.

Nejmenší samostatnou jednotkou jsou **přední hlídky**, v čele s hlavním vedoucím. „Označení přední hlídka vzniklo z překladu "Out post", jako předvoj, nebo předsunutá, vyslaná hlídka pro ochranu království.“ Národní velitel doplnil definici o následující: „Jsme jako Rangers, kteří mají odvahu vyjít za frontovou linii, jako ti, kteří na nepřátelském území zastupují království svého Pána.“⁷¹

Přední hlídky se vyskytují v konkrétních městech. K dnešnímu dni má organizace **43 předních hlídek**.⁷² V některých městech, například v Praze, se vyskytuje více než jedna přední hlídka. Orientaci v předních hlídkách pomáhá objasňovat pořadové číslo (např.: 35. přední hlídka Royal Rangers, zkráceně 35. PH RR).⁷³

7.3.Skupiny v Royal Rangers

V jednotlivých předních hlídkách se vyskytuje několik věkových skupin dětí. Věkové rozpětí ve skupině je většinou 2–4 roky. U mladších skupin to bývá i méně. Níže je jejich krátký popis a vymezení.

7.3.1.Ranger Kids

„Ranger Kids“, starým názvem Greenhorni (starší název, v ČR používán především do roku 2010), jsou skupinou nejmladší. Jsou to děti ve věku

⁷⁰ O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

⁷¹ WALACH, Petr. *Prosba – zdroje RR* [elektronická pošta]. Message to: brozkeli@volny.cz 21. 4. 2021 10:04 [cit. 2021-04-21].

⁷² Pro zajímavost: V roce 2001 bylo předních hlídek téměř o polovinu méně, tedy 24.

⁷³ Srov. O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

od 7 do 8 let.⁷⁴ Z praxe je zřetelné, že pro přijetí do hlídky je důležitým mezníkem vstup do školy. Záleží však na tom, z jakého prostředí a rodiny dítě pochází, jak je zralé, jak je samo připravené na nové role, jestli se těší, nebo má strach atd.

Ve 35. přední hlídce (hlídka, kde působím) se několikrát stalo, že jsme přijali děti mladší než 7 let a někdy jsme nechali v první skupině i děti, které byly starší než 8 let. V praxi se potvrzuje, že se některé možnosti dětí nadhodnocují, což může vést k nepříjemnostem, hlavně co se týká akcí s přenocování bez rodičů nebo letních táborů, kam se děti mají strach odjet.

Z hlediska psychosociálního vývoje se děti v této skupině, pravděpodobně v každé hlídce, nachází v nových rolích, které souvisí se vstupem do školy.⁷⁵ Dítě se nachází jednak v roli žáka, která je specifická svou blízkostí, emocionální vazbou k autoritě, jednak v roli spolužáka, kde jde především o navázání nových kamarádských vztahů. Nacházejí se také často v nových prostředích, kterým není jen škola, ale i nějaká zájmová skupina atd., kde se často jedná o nové kolektivy a nová místa socializace. Děti se učí komunikovat a vycházet s někým jiným než jen s rodičem.⁷⁶

7.3.2. Discovery Rangers

Skupina s označením „Discovery Rangers“ (starším jménem Trappeři, v ČR používáno především do roku 2010) jsou skupinou, do které se řadí děti od 9 do 12 let.⁷⁷ Z vývojového hlediska jde o děti, které jsou ve středním školním věku. Děti jsou ve věku, kdy se stačily adaptovat na dřívější nová prostředí. Školu a učitele už nevnímají jako „kamaráda“, tedy emocionálně, jako tomu bylo ve věku mladším, ale vnímají ho jako „zprostředkovatele“ informací. „*Učitel nemusí mít, a u starších dětí ani nemá, osobní význam*“.⁷⁸

V tomto věku se také mění vztah k učiteli, ke spolužákům, potažmo i ke svým kamarádům v různých skupinách. Dítě se učí poznávat a více reflektovat a sledovat přítomnost a osoby druhých. Začíná vnímat rozdíl mezi spoluprací a soupeřením,

---

⁷⁴ Srov. Výroční zprávy. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/vyrocní-zpravy/>, výroční zpráva z r. 2010.

⁷⁵ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie.*, s. 145.

⁷⁶ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie.*, s. 145, 159.

⁷⁷ Srov. Výroční zprávy. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-02-23].

Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/vyrocní-zpravy/>, výroční zpráva z r. 2010.

⁷⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie.*, s. 215.

dokážou se vžít do různých rolí. Rozvíjí se logické myšlení, smysl pro detail, uvažování o vlastním poznávání.⁷⁹

7.3.3. Adventure Rangers

Třetí skupinou je skupina dětí od 13 do 15 let, která se nazývá „Adventure Rangers“. V některých hlídkách se používá kratší forma „Rangeri“.⁸⁰ Vymezení se od rodiny, emocionální nerovnováha, výkyvy nálad, velká potřeba vrstevnické skupiny, potřeba místa ve společnosti a slova uznání, hledání názorů a hodnot pro život, to jsou všechno charakteristiky bouřlivého věku, puberty.⁸¹

Ve skupině rangerů je vidět opravdu velmi výrazná touha po společenství a kamarádství s vrstevníky. „*Vrstevnická skupina slouží jako opora stávající identity. Skupinová identita představuje přechodnou fázi v rozvoji individuální identity.*“⁸² Také je patrná touha po dobrodružství, společných zážitcích a výzvách.

U skupiny rangerů, především, je potřebou vyrovnaný, spolehlivý vedoucí s nemalou zkušeností s věkem těchto dětí (dospívajících), ale i zkušeností s vhodnou volbou programu.

7.3.4. Expedition Rangers

„Expedition Rangers“ (starším jménem Junioři, v ČR používáno především do roku 2010)⁸³ je označením pro nejstarší účastníky, od 16 do 18 let, kteří se nacházejí v období adolescence.

Dostupná literatura toto zjištění více nerozvíjí a nedefinuje, ale z praxe víme, že v některých hlídkách mají funkce tzv. praktikantů, což znamená, že junioři pomáhají vedoucím. Tím se v praxi učí, co to znamená být vedoucím v hlídce, tedy nejen na schůzkách, ale i na víkendových akcích a letním táboře, záleží, kde všude jsou junioři zapojeni. V některých hlídkách mají samostatnou skupinu a svůj program, stejně tak, jako ostatní děti, v některých hlídkách již samostatně vedou nějakou skupinu na schůzkách, záleží na počtu vedoucích a dětí.

---

⁷⁹ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie.*, s. 214-220.

⁸⁰ Srov. Výroční zprávy. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/vyrocní-zpravy/>, výroční zpráva z r. 2010.

⁸¹ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie.*, s. 246.

⁸² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie.*, s. 293.

⁸³ Výroční zprávy. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/vyrocní-zpravy/>, výroční zpráva z r. 2010.

7.4. Činnost Royal Rangers

Royal Rangers se soustřeďuje ve svých programech na všechny složky osobnosti, fyzickou, psychickou, sociální i duchovní. Čtyřmi hlavními oblastmi jsou: „*život v přírodě, zdraví, vztahy, křesťanství*“.⁸⁴ V každé oblasti je program připravován s ohledem na věk dětí v daných skupinách.

U skupiny Ranger Kids (Greenhornů) je program směřován na adaptaci a seznámení s tím, kdo vlastně Ranger je, jakým člověkem má být, a na čem si má zakládat. Zároveň je program zaměřen na základní dovednosti ze všech směrů „skautských dovedností“, kterými jsou například orientace na mapě, vázání uzlů, základní šifry (Morseova abeceda...), zdravotní věda aj. Program je také plný her, které jsou, z praxe, vždy velkým úspěchem.⁸⁵ Z hlediska duchovního programu dětem jsou přibližovány základy křesťanského života jako je například to, že „*Bůh stvořil celý vesmír a pečuje o něj, Bůh ví o našich potřebách a vše nám dá v pravý čas, Bůh miluje lidi i celý svět, Bůh nezneužije naši důvěry, Ježíš je Boží Syn, který přišel spasit svět, Ježíš nikdy nezhřešil, ale miluje hříšníky, chce být naším zachráncem, Duch svatý nám pomáhá učit se nové věci o Bohu, dělat to, co je správné, Duch svatý je součástí svaté Trojice, Bible je Boží slovo, Bible je pravdivá, není smyšlená aj.*“⁸⁶ Ze zahraničního zdroje víme, že se děti účastní venkovních i vnitřních aktivit, denních kempů, výletů a každotýdenních schůzek.⁸⁷

Ve skupině Discovery Rangers je program zaměřen na poznávání věcí a dovedností více do hloubky. V oblasti sociální se začleňuje mezi své vrstevníky, více poznává skupinu, do které patří, učí se vycházet s ostatními účastníky. Z hlediska duchovního rozvoje se jedná o témata, která cílí na hlubší teologické obsahy. Jedná se o témata: „*Bůh je duch, je všemocný, trojjediný, Ježíš je Boží Syn, který se narodil z panny a poté za nás zemřel, vstal z mrtvých a nyní je v nebi atd.*“⁸⁸

U rangerů a juniorů je program rozšířen o témata, jako jsou zdravé mezilidské a partnerské vztahy, ve kterých je především kladen důraz na základ a zdroj lásky

---

⁸⁴ O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

⁸⁵ Srov. WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018.

⁸⁶ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 24

⁸⁷ Srov. *Ranger Kids Handbook - ebook* [online]. USA: Gospel Publishing House, 2017 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.christianbook.com/ranger-kids-handbook-ebook/gospel-publishing-house/9781607313328/pd/33428EB#CBD-PD-Publisher-Description>

⁸⁸ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 26

u Boha, dále na problematiku přijetí sebe sama a druhých, společenské jevy, se kterými je mladý člověk konfrontován a na které hledá odpovědi.⁸⁹

Celá činnost Royal Rangers je provázána základním mottem, „zlatým pravidlem“, které vychází z Bible a to: „*Ve všem dělám druhým to, co chci, aby oni dělali mně!*“⁹⁰ Dalším základem je znak Royal Rangers, který také definuje a konkretizuje způsob práce v organizaci (více, o křesťanské výchově a základech, níže).

Činnost Royal Rangers je zaměřena na to, aby oslovila děti a mladé lidi k činnosti a členství v organizaci, naučila je a připravila je na budoucí život, vybavila je potřebnými dovednostmi a hodnotami, aby neměli problém se zařazením se do společnosti a mohli se opírat o pevný a konkrétní a kvalitní hodnotový systém. Na stránkách Royal Rangers, ve výročních zprávách je shrnuto výše zmíněné takto: „*Naším cílem je děti a mladé lidi:*

- *získat (pro dobrou věc)*
- *vyzbrojit (všem potřebným pro život)*
- *vyslat (připravené žít aktivní a plnohodnotný život)*⁹¹

7.4.1. Schůzky, víkendové akce, výlety, tábory

Z praxe víme, že schůzky, víkendové akce, výlety a tábory si každá hlídka organizuje převážně jednotlivě.

Společná setkávání se tedy uskutečňují na pravidelných schůzkách, které probíhají každý týden. Schůzka trvá přibližně dvě hodiny, v některých hlídkách hodinu a půl. Každá hlídka má pro setkání určený prostor (prostory sboru, vlastní prostory) jednotlivé skupiny potom využívají jednotlivé místnosti prostoru pro své schůzky.

Víkendové akce („víkendovky“), jsou možností pro děti jet někam společně s vedoucími a zažít neobvyklé zážitky v přírodě. K akcím se nejčastěji využívají skautské základny, sruby, sborové prostory, v letních měsících se jezdí i tzv. pod širé nebe neboli „pod širák“.

---

⁸⁹Srov. O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

⁹⁰ Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jedněte s nimi; v tom je celý Zákon i Proroci. Matouš 7,12, ČEP.

⁹¹ O nás: Výroční zprávy Royal Rangers. *Royal Rangers* [online]. [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/vyrocní-zpravy/> výroční zpráva z roku 2018.

Tábory jsou letní specialitou. Jsou takovým výrazným zakončením školního roku. Zároveň jsou možností zažít delší, dobrodružný a pestrý čas s ostatními dětmi a vedoucími.⁹²

7.4.2. Výcvikové tábory, specializované výjezdy, kurzy

Tyto aktivity jsou sice organizovány například jednou hlídkou, či národní radou, ale jsou určeny pro děti a vedoucí napříč hlídkami v ČR, některé akce i pro Royal celosvětový.

„Hlavní akce národního významu jsou NVT – základní školení otevřené pro všechny, NVT2 – kurz určen pro vedoucí, NVTjun. – základní výcvik pro juniorské vedoucí a speciální výcvikové tábory pro juniory (trek, voda, zima, misie), celostátní víkendové akce – Ringoturnaj, RoyalFest, Zlatá stezka, XED, Bloudění atd., Eurocamp – akce celosvětová, pořádaná jednou za 4 roky.“⁹³

7.5. Vedoucí v Royal Rangers

Základy pro vedoucí v organizaci jsou stručně popsány v manuálu NVT. Jsou podpořeny pěti odkazy z Nového zákona Bible: Ga 5,13; F 2,3-5; Ef 4,11-12; Žd 13,17; 1. Kor 12, 12-27. Biblické zásady pro vedoucího jsou definovány také čtyřmi výroky, kterými jsou:

- „Vedoucí je služebník, ne diktátor.
- Pastýř, ne honák.
- Vůdcovství je dar, schopnost a povolání.
- Vedení je zodpovědnost.“⁹⁴

Vedoucí má být příkladem. Ctít autoritu, snažit se o osobní růst a rozvoj, dokázat se sebeovládat, s ochotou sloužit a pečovat o druhé ve vytrvalosti a otevřenosti, žít v praxi to, co tvrdí.⁹⁵

Z vlastního pohledu bych „definici“ vedoucích doplnila o následující. Vedoucí v Royal Rangers pracují jako tým. Nejsou to jednotlivci, kteří usilují o skvělé výsledky navenek, kteří mezi sebou soupeří, ale jsou to spolupracovníci a kolegové, kteří se navzájem podporují

---

⁹² Srov. O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

⁹³ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 2

⁹⁴ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 50.

⁹⁵ Srov. WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018.

a tím dále v práci motivují. Jsou týmem různorodých lidí s různými schopnostmi a vlastnostmi.

Ve vztahu k dětem jsou pro děti průvodci, „partáky“, kamarády ne přímo učitelé. Tento vztah tedy není vnímán autoritativně, ale přátelsky.

U vedoucích v křesťanské organizaci, jak už jsem zmínila výše, je kladen důraz na osobní vztah víry k Bohu. „Každý, kdo upřímně zvěstuje slovo Boží, stává se tak kazatelem – ať už erudovaným nebo laickým.“⁹⁶ Vedoucí je svědkem, poslem Božího slova, dosvědčuje, ne přesvědčuje! „Předpokladem správného výkladu bible je, že vykladatel má smysl pro to, o co v ní jde, musí být sám dotčen otázkou po Bohu a po člověku.“⁹⁷ Uvědomění a přiznání vlastní nedokonalosti je součástí vztahu mezi dětmi a vedoucími.

Vedoucí jako řečník nehovoří a nepředkládá to, co sám vymyslel, aby byl uznán druhými. Důrazem organizace RR je to, že skrze vedoucí promlouvá Duch svatý. To je ten, kdo dává ta pravá slova a k jehož oslavě vůbec slovíčka a duchovní programy podle této organizace existují. „Nejste to totiž vy, kdo mluví, ale Duch svatý vašeho Otce, který mluví ve vás.“⁹⁸

7.5.1. Odbornost vedoucích v Royal Rangers

S odborností v Royal Rangers je to v praxi různé. Důležité je však říci, že Royal Rangers nepožaduje od vedoucích žádné speciální vzdělání, teď myslím vysokou školu, pedagogické minimum atd. Je dobré, když se sám vedoucí o tyto obory zajímá.

Jediným kurzem, který by měl splnit každý budoucí vedoucí, je kurz pořádaný organizací a jde o kurz s názvem *Národní výcvikový tábor – junior*.⁹⁹ Obsahem tohoto kurzu není podrobné vyučování o pedagogice či psychologii, ale jde o základní představení náplně práce vedoucího v organizaci RR. Dalším kurzem je *Národní výcvikový tábor* (nejen pro vedoucí RR), který je koncipován jako specializovanější školení se zaměřením na tábornické dovednosti a přípravu na zvládnutí krizových situací.¹⁰⁰

---

⁹⁶ LIGUŠ, Ján, Tomáš BUTTA a Pavel KOLÁŘ. *Kazatelství v kontextu tradice a přítomnosti: studie z homiletiky*, s. 272.

⁹⁷ MUCHOVÁ, Ludmila. *Vyslovit nevyslovitelné: didaktika uvádění do světa symbolů.*, s. 23.

⁹⁸ Mt 10,20 ČEP

⁹⁹ Srov. Národní výcvikový tábor juniorů. *Royal Rangers v ČR: Naše akce* [online]. [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/narodni-vycvikovy-tabor-junioru/>

¹⁰⁰ Srov. Národní výcvikový tábor. *Royal Rangers v ČR: Naše akce* [online]. [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/narodni-vycvikovy-tabor/>

Organizace RR dále nabízí další nepovinné programy například **Akademie RR**. Jedná se o program pro vedoucí, kteří se chtějí zdokonalit v dovednostech vedení a kázání.¹⁰¹

Pro organizaci a službu v ní je důležité, aby byl vedoucí praktikující věřící, a aby byl jeho život potvrzením křesťanských zásad a hodnot. Vedoucím se nejčastěji stávají bývalí účastníci v organizaci. Konkrétní složení vedoucích a jejich zapojení určuje hlavní velitel hlídky.

K zorientování a ke správné adaptaci slouží mladším vedoucím možnost, obrátit se na zkušenějšího vedoucího. V knize *Nebojte se věnovat mladým*, se píše: „Většina lidí, kteří dnes pracují s mládeží, má sice velké srdce, ale nedostatečnou odbornou přípravu. Účinnost práce vašich vedoucích můžete zvýšit tím, že je lépe pro jejich službu připravíte.“¹⁰² „Vedení vedoucích“ je někdy hodně obtížné a časově náročné. Náročné v podání kvalitní zpětné vazby, v komunikování případných nesrovnalostí a ve výměně osobních názorů víry. Někdy je obtížné nalézt hranici mezi kvalitní podporou a již nechtěným ovlivňováním a prosazováním vlastních nápadů. Novým vedoucím je důležité poskytnout prostor, spolehnout se na ně, prokázat důvěru a vložit na ně přiměřenou míru zodpovědnosti, zároveň být trpělivý v tom, že když věci ve výsledku nejsou podle představ zkušenějších vedoucích, není to zátěž.

---

¹⁰¹ Srov. Akademie Royal Rangers. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-5-7]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/akademie-royal-rangers/>

¹⁰² BURNS, Jim. *Nebojte se věnovat mladým*, s. 107.

8. Náboženská výchova Royal Rangers v ČR

Náboženská výchova v organizaci Royal Rangers je křesťansky zaměřená. Je položena na trojičním základu, vychází také z Bible, ze základního učení o spáse, tedy lidské záchraně, která se stala skrze dílo a smrt Ježíše Krista, který byl poslán svým Otcem, aby na sebe vzal hříchy všech lidí. Teologický důraz organizace je také položen na darech Ducha svatého. Základem je Bible tj. „*biblická tradice starozákonní i novozákonní, která otevírá každé generaci přístup k počátkům křesťanské víry. Pro existenci a obnovu křesťanství je životně důležité stále nové setkávání s biblickým slovem, jak můžeme poznávat z dějin křesťanství až do současnosti.*“¹⁰³

8.1. Zlaté pravidlo Royal Rangers

Zlaté pravidlo RR zní: Ve všem dělám druhým to, co chci, aby oni dělali mně. Jak jsem již uváděla, jeho základ je v Bibli, v Matoušově evangeliu, sedmé kapitole. V tomto zlatém pravidle novozákonní etiky je tedy základ křesťanské výchovy, který podtrhává to, jak se k sobě lidé chovají nejen v hlídkách RR, ale jak se k sobě mají chovat i v běžném životě.¹⁰⁴

8.2. Znak Royal Rangers

Znakem Royal Rangers je hvězda (viz obr.¹⁰⁵), která připomíná kompasovou růžici. Každý jeden hrot hvězdy vždy představuje jednu důležitou oblast.

Největší, zlaté, středové hroty hvězdy představují čtyři základní oblasti rozvoje člověka – fyzickou, duševní, duchovní a sociální.

Čtyři červené hroty, znamenají základní učení z Bible: spasení, vytržení, uzdravení, a Ducha svatého.

Osm hrotů, modrých, představuje vlastnosti a pravidla, kterými se Royal Rangers řídí. Nyní použijí rozpis z webových stránek 42. přední hlídky: „*Royal Rangers je*

- **bdělý** – je psychicky, fyzicky a duchovně bdělý,
- **čistý** – je čistý na těle, v mysli i řeči,

¹⁰³ BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.*, s 55.

¹⁰⁴ Srov. O nás: O Royal Rangers - Jak pracujeme. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

¹⁰⁵ Znak Royal Rangers. In: *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://ostrava.royalrangers.cz/o-nas/>

- *čestný* – nelže, nepodvádí a nekrade,
- *statečný* – je statečný i přes nebezpečí, kritiku a hrozby,
- *věrný* – je věrný svému sboru, rodině, Přední hlídce a přátelům,
- *zdvořilý* – je zdvořilý, laskavý a ohleduplný,
- *poslušný* – poslouchá své rodiče, vedoucí a autority,
- *duchovní* – modlí se, čte Bibli a svědčí.¹⁰⁶

8.3. Křesťanské vyučování v Royal Rangers

O konkrétních podobách křesťanského vyučování se dovídáme především z interních zdrojů RR. Boží slovo, práce s Bibli, modlitba, chvála a výrazové prostředky jsou pro křesťanské vyučování v Royal Rangers klíčové. Studium Božího slova je důležité jak při práci s dětmi, tak osobně pro každého z vedoucích. Boží slovo „je pro náš život pokrmem, návodem, světlem, měřítkem.“¹⁰⁷ Vedoucí i děti jsou vedeni nejen k četbě, ale i k chování a jednání podle Božího slova.

8.3.1. Ukázat mladým lidem víru v Krista

Klíčovým „úkolem“ vedoucích křesťanského vyučování v Royal Rangers je nadchnout mladé lidi, či přímo děti, pro Boha, pro život s Kristem. Obnovit a rozproudit víru těch, kteří jsou z věřícího prostředí, získat pro Krista ty, kteří z křesťanského prostředí nepocházejí a na schůzkách se s Bohem setkávají poprvé. Dialog a nenásilné a přátelské rozhovory jsou nejčastějším způsobem evangelizace. Dále jde o jasné a zřetelné vyprávění příběhů a osobních zkušeností a svědectví. Evangelizace se děje častěji nepřímou, ale přímá evangelizace má také své místo.

V manuálu NVT pro vedoucí se uvádí následující: „*Evangelizace není strašení, ani hraní na city – usilujeme, aby je ovlivnil Duch svatý. Máme vytvářet vhodnou atmosféru, ale ne manipulovat.*“¹⁰⁸ Z textu můžeme pozorovat původní ekleziální charakter organizace, který má evangelikální a charismatický základ. Evangelizace,

¹⁰⁶ O nás: Význam znaku Royal Rangers. 42. *ph Royal Rangers Ostrava* [online]. [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://ostrava.royalrangers.cz/o-nas/>

¹⁰⁷ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 37.

¹⁰⁸ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 41.

v podobě výzev, v praxi probíhá, ale vedoucí jsou vedeni ke snaze vyhnout se manipulativnímu jednání.

8.3.2. Rozvíjet zájem a růst vztahu s Bohem

Cílem RR je vytrvalá a dlouhodobá práce s dětmi, tj. nenechat je bezprizornými, ale duchovně je rozvíjet. Je potřeba jim věnovat čas, ochotně je zapojovat do aktivit a v případě nových otázek je doprovázet.¹⁰⁹

Vedoucí také pomáhají rozvíjet a budovat vztah dětí s Bohem. S duchovními aspekty souvisí i příprava na současný i budoucí život, vztahy i sebezpřijetí. Učí je základům víry a toho, jak ve světě a v dnešní společnosti obstát a nenechat se ovlivnit v hodnotách.

Úkoly pro vedoucí z hlediska budování dětské víry mohou být například:

- zajistit adekvátní Bibli: „ujisti se, že dítě má Bibli nebo Nový zákon (překlad, kterému může rozumět) a pokud ne, dej mu jeden výtisk“¹¹⁰
- vést děti ke čtení Bible: „povzbuzuj děti, aby četly Bibli“¹¹¹
- vést děti k víře: „pověz dětem, jak jednoduché je mluvit s Bohem, veď děti k životu z víry, a ne z pocitů, navštiv nebo zatelefonuj dětem krátce po obrácení, abys mohl odpovědět jejich případně otázky“¹¹²
- vést ve víře: „vyučuj o dalších krocích na cestě za Bohem – křest ve vodě, křest v Duchu svatém, učednictví a služba.“¹¹³

8.3.3. Poslání do světa

Dalším znakem křesťanského vyučování je být součástí křesťanského poslání jít ke světu (v řeči RR nazýváno „vyslání“). Je to tématem skupin starších dětí (tedy rangerů a juniorů). Vedoucí mladé lidi motivují k tomu, aby byly solí a světlem pro „temná místa“ ve světě (v rodině i mimo ni, a aby tím ukazovaly na Krista (přímo i nepřímě). Dál RR mladé lidi motivuje k tomu, aby se nebály být těmi, kdo se zajímají o problémy druhých, jsou těmi, kteří konkrétně pomohou a odkážou na hlavní pomoc, a to na záchranu ve smrti Ježíše Krista. Vyzývá je, aby byli ochotni

---

¹⁰⁹ Srov. WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 50.

¹¹⁰ WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 44.

¹¹¹ tamtéž

¹¹² tamtéž

¹¹³ tamtéž

být také průvodci a učiteli.¹¹⁴ Vedoucí v RR mladé lidi přivádějí také ke službě v organizaci, konkrétně v jednotlivých hlídkách a u jednotlivých skupin.

---

¹¹⁴ Srov. WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 51.

PRAKTICKÁ ČÁST

9. Metodologie praktické části

V praktické části práce přiblížím konkrétní průběh křesťanského vyučování v rámci schůzek a víkendových akcí organizace Royal Rangers. Dále popíšu osobu vedoucího, jeho roli a potřebné schopnosti a dovednosti, či důležitost jeho života s Bohem. V 9. kapitole pak přiblížím význam náboženského vyučování.

Praktická část má za cíl, na základě dlouholeté zkušenosti s prací s dětmi v RR popsat to, co není součástí dostupné literatury, ale co je předáno ve smyslu „learning by doing“ v rámci praxe.

V organizaci RR sloužím už pátým rokem a mám zkušenost jak s vedením nejmladších dětí, které jsou, řekla bych, mojí hlavní specializací, ale také dětí starších (tedy hlavně Rangers Kids a Discovery Rangers).

Dále se účastním letních táborů. Nejdříve jsem byla v roli juniora, tedy pomocného vedoucího, dále v roli vedoucího skupiny a minulý rok i v roli hlavní vedoucí tábora.

10. Forma pravidelných schůzek

V této kapitole popíšu průběh konkrétního setkání, schůzky, konkrétně ve 35. přední hlídce. Zaměřím se především na setkání u skupiny Rangers Kids a Discovery Rangers. Forma setkání je většinou podobná u všech hlídek v ČR, náplň je v jednotlivých hlídkách odlišná.

10.1.35. přední hlídka RR

35. přední hlídka je jedna z pražských předních hlídek Royal Rangers, kterou vede hlavní vedoucí Michal Jungmann. Místo pro setkávání má v centru Prahy, v ulici Ječná 19. Ke scházení využívá prostory Komunitního centra Kopec a prostory Evangelické církve metodistické. Přední hlídka nabízí účast dětem ze všech věkových skupin, ve dvou dnech.

Hlídka disponuje velkou skupinou vedoucích a juniorských vedoucích. Díky tomu může pořádat oddělené akce pro všechny skupiny dětí zvlášť a zároveň velké akce pro všechny.

Vedoucí ve 35. přední hlídce jsou často dřívější účastníci, starší z nich i pamětníci vzniku hlídky.

Do řad vedoucích se pravidelně přidávají (je-li to potřeba) i vedoucí junioři, kteří mají roli pomocných vedoucích. Jsou nejčastěji přiřazeni k dětem mladším, aby byl zachován věkový odstup. Někdy je do řad vedoucích přidána i nejstarší skupina juniorů. Vždy jsou ve skupině alespoň s jedním zkušenějším vedoucím, který má za úkol být „průvodcem“. Postarat se o to, aby se vedoucí junior neztratil, ale aby měl radost z toho, co dělá. Zkušenější vedoucí by měl mladšímu poskytnout příležitost k tomu něco si připravit a dát mu důvěru, že je za aktivitu zodpovědný. Dále by měl poskytnout zdravou zpětnou vazbu, která mladšího vedoucího může posunout, ne zabrzdit a odradit.

Při nedostatku vedoucích ještě oslovujeme bývalé členy nebo tzv. vedoucí externisty, kteří jsou výpomocí při výpadku vedoucích stálých.

Komunikace mezi vedoucími i mezi členy organizace (děťmi) a jejich rodiči probíhá hlavně přes elektronickou poštu, v nedávné době nově také přes Facebook nebo Instagram.

Hlídka má i vlastní webové stránky¹¹⁵ a vlastní elektronické foto album,¹¹⁶ kde je možnost podívat se na fotky z víkendových akcích, výletů atd.

---

¹¹⁵ 35. PH RR Praha [online]. [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: <https://www.35phrr.cz/>

¹¹⁶ 35. přední hlídka Royal Rangers Praha. Zonerama [online]. [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: <https://www.zonerama.com/35phrr/987192>

10.2. Pojem slovíčko pro děti

Křesťanské vyučování v RR je většinou shrnuto do formy krátkých duchovních zamyšlení. V organizaci se to běžně označuje jako „slovíčko“. Duchovní zamyšlení je součástí každého setkání nebo víkendové akce.

Slovíčka pro menší děti jsou v délce 10-15 minut, pro starší děti je to kolem 15 až 20 minut. Menší děti potřebují častější změnu aktivity a nevydrží dlouho udržet pozornost, tudíž delší slovíčko není smyslem setkání.

Řazení slovíček může být různé, zde záleží na délce slovíčka a dalším programu, který má v režii vedoucí celého setkání.

1. Slovíčkem se schůzka ukončuje. Většinou je to po aktivitách a úkolech zaměřených na pohyb, díky kterým se děti uvolní a poté se zaměří na vážnější program.
2. Slovíčko je zařazeno mezi první činnosti programu.

Před samotným slovíčkem je někdy také zařazeno několik chval, tedy písní, ve kterých vyjadřujeme vděčnost Bohu. Výběr chval většinou koresponduje s tématem slovíčka. Nejčastější nástroj, na který se hraje, je kytara, je to díky její praktičnosti.

Co se týká kvality přípravy duchovního programu, trůfám si ji rozdělit na dvě pomyslné oblasti. Oblast duchovní a pedagogickou. V duchovní přípravě na program připomněla už výše zmíněné: klást důraz a být jako vedoucí vnímavý k hlasu a vedení Duchem svatým. Součástí duchovní přípravy mají být i modlitby za výběr tématu, průběh i realizaci vyučování.

V části pedagogické jde o převyprávění duchovního programu věkové skupině, konkrétním dětem, o používání názorných pomůcek pro doplnění výkladu a vyprávění, o schopnost improvizace. Vedoucí se výše zmíněné naučí praxí s dětmi.

Příprava duchovního programu je pro nově začínající vedoucí, tedy mladé od 17 let poměrně náročná, protože na to nejsou odborně připraveni a vychází pouze z toho, co se sami naučili, ze svých zkušeností. První pokusy často nejsou, z hlediska pedagogické přípravy, tolik povedené.

Jako příklad špatné praxe můžeme uvést konkrétní vedoucí, kteří ve slovíčku pro děti vždy využili jen nezáživný výklad. Na dětech v praxi nebyl vidět moc velký zájem

U začínajících vedoucích je výhoda přítomnost staršího vedoucího, který je schopný v průběhu programu navázat například krátkou diskusí a později konkrétním doporučením pro zlepšení (vytisknout obrazový materiál, pracovat s intonací, vytipovat zajímavé příběhy Starého zákona a doplnit ho např. novozákonním veršem apod.).

10.3. Části slovíčka

Na začátku vyučování vedoucí představí, o čem bude duchovní zamyšlení. Forma tohoto úvodního představení programu je na každém z vedoucích. Může to být formou hádanky, otázky, komentáře k obrázku, předmětu, příběhu či hrané scénky. V úvodu je dobré děti nějak zaujmout, vzbudit v nich zvědavost a motivovat je k poslouchání a učení.

Dále většinou navazují nějaké další otázky a krátká diskuze o tom, jestli děti o tématu někdy slyšely a pokud ano, tak v jaké souvislosti.

Poté následuje krátký popis a výklad konkrétního příběhu. Většinou jde o příběh z Bible, někdy se používají osobní příběhy vedoucích, které vytváří jakousi paralelu k příběhu či verši biblickému. Obvykle vedoucí věnuje čas i na přečtení daného textu z Bible, to je však zařazováno podle věku dětí.¹¹⁷ Když jsou v textu slova, kterým děti nerozumí, je nutné je vysvětlit.

Po krátkém výkladu následuje aktualizace biblického textu a otázka, co to znamená pro situaci dětí a nějaké uzavření celého tématu. Závěr vyprávěného příběhu je nejčastěji věnován opakování tématu za pomoci obrázků nebo dalších pomůcek (například to může být vybarvení obrázku a jeho nalepení do deníku atd.).

Modlitba může být a nemusí být součástí slovíčka. S menšími dětmi (Ranger Kids) často vedoucí volí ukončení formou modlitby, kdy jsou i samotné děti vyzvány, aby se pomodlily.

V průběhu duchovních programů či slovíček vedoucí reagují na dotazy dětí. Nemusí vždy znát odpověď na jejich otázky. Učí se na otázky reagovat odpovědí, protiotázkou nebo uznáním, že neví.

Vedení slovíčka a zapojení jednotlivých aktivit však záleží na vedoucím, RR nikde nemá předepsaný přesný průběh duchovních programů.

Konkrétní praxe ukazuje, že duchovní program v RR je svou formou a průběhem velmi podobný náboženskému vyučování v církvích. Odlišnost mezi vyučováním v církvi a v organizaci je nepatrná. Hlavním rozdílem není dle mé zkušenosti náplň vyučování, či jeho průběh, ale prostředí. Prostedí v církvi působí už od své podstaty trochu „přísněji“ a vážněji, formálně, oproti tomu prostředí schůzky v RR je volnější, díky tomu, že jde o volnočasovou aktivitu a o prostředí skupiny, která společně tráví i jiný čas než jen čas na křesťanském vyučování.

---

¹¹⁷ Ze své zkušenosti z práce s věkovou skupinou (Ranger Kids) vím, že mají rádi hledání v Bibli. Řekla bych, že je to pro ně nějakým způsobem zajímavé a důležité díky tomu, že to často vidí u svých „velkých“ rodičů a také díky odkazům a číslům jednotlivých kapitol a veršů. Někdy se stane, že ani příběh neplánují číst společně, chci ho využít jen jako odkaz, ale jedno z dětí Bibli vytáhne a už se číst musí.

11. Význam křesťanského vyučování v Royal Rangers pro české děti

Organizace RR je sama o sobě pro české prostředí významná. Díky svému programu a jedinečnosti v aktivitách a činnostech je jednou z mála mezinárodních organizací, které jsou zaměřené na křesťanskou výchovu „spojenou“ s činnostmi v přírodě. Důležitost křesťanského vyučování v organizaci přiblížím v následujících kapitolách.

Obecný význam náboženského, křesťanského vyučování v Royal Rangers vidím zejména v udržení křesťanské kultury, se kterou je naše země spjata. I přesto, že jsme zemí ateistickou,¹¹⁸ organizace Royal Rangers díky náboženskému vyučování přináší možnost vzdělávat a vychovávat děti základním křesťanským hodnotám.

11.1. Význam křesťanského vyučování ve smíšené skupině

Dle mého názoru je potřeba, z hlediska významu vyučování, reflektovat skutečnost prekonceptu, tedy předešlé znalosti a zkušenosti. Pro děti, které se setkaly s křesťanským vyučováním dříve, bude v přítomnosti význam duchovních programů odlišný než pro děti, které se s křesťanským působením nesetkaly vůbec.¹¹⁹

Děti z křesťanských rodin často mají velmi dobré a velké množství předešlých znalostí a informací, které se týkají jednotlivých postav Bible, příběhů a základních principů víry. Vedoucí by však neměli těmito znalostem přikládat takový důraz, jak se někdy v praxi stává. Informace nejsou zárukou duchovního růstu dětí. Pro děti, které náplň slovíček často znají, mohou být slovíčka nudná a nezáživná kvůli tomu, že už se s tématy setkaly několikrát. Vedoucí se musí stále ptát, zda je jejich program skutečnou odpovědí na potřeby dětí. Vedoucí by měl připravit program tak, aby se, pokud možno, děti dozvěděly něco nového a toužily po dalším poznání.

V praxi se ukazuje že u dětí z nekřesťanských rodin, musí vedoucí:

- být vnímavý ke strachu dítěte z nedostatku informací

---

¹¹⁸ Podle Českého statistického úřadu, který provedl sčítání lidu v roce 1991 a 2021 počet věřících, hlásících se k nějaké církvi velmi klesl. „V roce 2001 se k náboženskému vyznání přihlásilo celkem 3,3 milionu lidí, což znamená téměř jednu třetinu z celkového počtu obyvatel. V roce 1991 se jako věřící deklarovalo 43,9 % občanů. Naopak osob bez vyznání bylo při posledním SLDB sečteno více než 6 milionů čili téměř tři pětiny všech obyvatel.“ Náboženské vyznání obyvatelstva České republiky. Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-3-12]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04

¹¹⁹ Royal Rangers je organizace otevřená všem dětem bez rozdílu vyznání, avšak při vstupu dítěte, které přichází z nevěřící rodiny, je otevřeně řečeno, že schůzky nejsou jenom o hrách a setkání s dětmi, ale také o setkání s Bohem a Jeho slovem.

- srozumitelně vysvětlovat skutečnosti
- předcházet tomu, aby se takové dítě nudilo

Vedoucí by měl:

- dát najevo, že nevědomost je v pořádku
- dát si práci s přípravou slovíčka tak, aby mohly odpovídat i děti, které se s křesťanským vyučováním shledávají poprvé a nebyly odrazeni dětmi, které znají vše do detailu
- být připraven vysvětlit věc i souvislosti, které jsou jinak pro děti s předešlou zkušeností zřejmé a zároveň si dát pozor na jasné a zřetelné vyjádření a držet se hlavní linie příběhu
- využít příležitosti odpovědět na dětské otázky
- být připraven na to, že děti v mladším školním věku obecně, neudrží dlouho pozornost
- pracovat s individualitou dítěte

Vzpomínám si na jednoho chlapečka, který začal chodit do Royalu, bylo mu 6 let. Neměl křesťanské zázemí, i když jeho matka byla v tu dobu hledající a řekla bych, že úspěšně. Toho zaujmout a nepřehltnout byl nadlidský úkol. Když se to ale povedlo, byl vidět jeho zájem a hlubší zaujetí tématem. Po čtyřech letech v RR je již v nejstarší skupině a účastní se schůzek i dalších činností organizace.

11.2. Význam křesťanského vyučování pro děti mladšího školního věku

Význam křesťanského vyučování je pro děti často skrytý, nicméně má podíl na jejich náboženské socializaci a vedení dětí k hodnotové orientaci.

Význam souvisí s vývojem dítěte s ohledem na spirituální vnímavost. Ve věku 5-6 let dítě chápe, že je Bůh osobou, rozumí postavě Ježíše a jeho jedinečnosti, která se týká jeho narození i celého života. Dítě chápe a dokáže rozpoznat to, co stojí na dobré straně a co zase na špatné, uvědomuje si zátěž hříchu jako něčeho, co se nelíbí Bohu, rozumí místům posmrtného života, tedy, dokáže rozlišit nebe a peklo jako dvě rozdílná a zásadní místa. Umí pochválit, povzbudit, dokáže se modlit a chápe, že jde o rozhovor s Bohem.¹²⁰

---

¹²⁰ Srov. WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 22.

Význam křesťanského vyučování je v tomto věku dost zásadní, protože jde často o nové věci a informace, které bývají základem pro další rozvoj. Důležitý je také kolektiv, ve kterém vyučování probíhá. Jde tedy v tomto smyslu i o základ identifikační.

Vedoucí by měl vědět, že:

- dítě v tomto věku má naivní představu o víře, a i obecně ve všem věří všemu, co mu, kdo řekne, proto je potřebné rozlišovat mezi humorem a vážnými slovy
- dítěti je nutné vždy odpovídat pravdivě a otevřeně
- dítě je schopné rozlišit příklady dobrého a špatného jen v konkrétních příkladech, abstraktní myšlení ještě není zcela rozvinuté
- je dobré dávat prostor dítěti k modlitbě, povzbuzení, k četbě Božího slova apod.
- je nutné vysvětlovat důležité pojmy.¹²¹

11.3. Význam křesťanského vyučování pro děti staršího školního věku

Význam vyučování navazuje na předchozí zkušenosti a je zaměřen na rozvoj a duchovní růst.

Prohlubují se informace o třech osobách – o Bohu Otci, Synu a Duchu svatém, jejich funkcích a rolích. Dětem se přibližuje význam Bible jako Božího slova, pravidel, doporučení, modliteb a povzbuzení. Křesťanské vyučování je zde zaměřeno také na první zodpovězení závažných životních otázek, které se mohou týkat smrti, utrpení, spásy. Tyto závažné otázky se v praxi objevují a je potřeba o nich otevřeně hovořit. Z hlediska smyslu a významu náboženského vyučování jsou velmi potřebné k formování pozdější identity a budoucího duchovního zakotvení. Vedoucí je také podporou pro případné první pochybnosti dítěte.

Vedoucí je příkladem, má se zajímat o otázky, problémy dětí a srozumitelně je vysvětlit a být otevřený k rozhovorům a přátelskému vedení.¹²² Má učit děti, vést je k důvěře v biblické svědectví i k Božímu plánu pro jejich konkrétní život.

11.4. Význam křesťanského vyučování pro děti, mladé, v pubertě

V tomto období mladí lidé zažívají období velkých změn. Význam vyučování je spatřován již v konkrétní tvorbě a formulaci osobního názoru, mravních hodnot a zásad, vlastní identity. Mladý člověk hledá své místo jak ve skupině, všeobecně v široké společnosti

---

¹²¹tamtéž

¹²²Srov. WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018., s. 24-25.

i ve skupině RR. Z praxe můžeme říci, že křesťanské vyučování nabízí odpovědi na závažné životní otázky a prohlubuje jejich porozumění. Otázky týkající se zdravých přátelských, partnerských a manželských vztahů, závislostí, kritického myšlení, životních zkušeností víry a svědectví a příklad jednotlivých vedoucích.

12. Činnost Royal Rangers v pandemické době

Přizpůsobení činnosti organizace aktuální celosvětové pandemii covid-19, tedy již více než rok trvající, době, nebylo a není jednoduché. Reálné schůzky a jejich programy se najednou musely přesunout do online prostoru.

Všechny hlídky své programy přizpůsobily stávajícím podmínkám tak, že neztratil na kvalitě ani na důležitosti. V praxi se však setkáváme s tím, že děti v současné době tráví velké množství času v online prostředí, a proto bylo důležité nabídnout takovou formu která by se nepodobala školnímu vyučování. Důležitost a cíle schůzek jednotlivých hlídek se přesunuly na jednoduché pravidlo: vidět se, užít si to, a neztratit děti.

12.1. Online setkání

Online setkání v současnosti probíhají přes základní technologie a volně dostupné platformy a aplikace jako je MS Teams¹²³, Google Meet¹²⁴ nebo Zoom¹²⁵, které umožňují klasické videohovory díky kamerám na zařízení i přenos zvuku díky mikrofonom, výhodou je také snadné ovládání a obsluha, jak pro vedoucí, tak i pro děti, které jsou často zběhlejší i díky tomu, že některé ze zařízení používají ke školnímu vyučování.

V RR využíváme také různé aplikace jako je Jamboard. Jamboard je tabule, kterou může najednou upravovat více lidí. Úpravy probíhají formou vkládáním lístečků a nápisů na ně, obrázků atd., je součástí Google aplikací jako je například Hangouts Google nebo Google Keep aj.

Velká inspirace je také nabízena ve vzdělávacích „webinářích“, které organizuje jak organizace Royal Rangers,¹²⁶ ale i Česká rada dětí a mládeže¹²⁷ nebo Dorostová unie,¹²⁸ kde je možné získat velké množství nápadů, jak pro konkrétní program na online schůzky, tak obecně pro tvorbu příspěvků na sociální sítě atd.

Do programu online schůzky zařazujeme nejčastěji hry, ale také vzdělávací program i program duchovní.

Někteří vedoucí jednotlivých skupin nevyužívají online schůzky jako takové, tedy přímé připojení dětí v konkrétní čase, ale nahrávají místo schůzky program na předem určené úložiště. Většinou se jedná o videa nebo nějaké úkoly či výzvy. To se využívá

¹²³ MS Teams. *Microsoft* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.microsoft.com/cs-cz/microsoft-teams/group-chat-software>

¹²⁴ Google Meet. *Google* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://meet.google.com/>

¹²⁵ Zoom Meetings. *Zoom* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://zoom.us/meetings>

¹²⁶ Srov. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/>

¹²⁷ Srov. *Česká rada dětí a mládeže* [online]. [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <http://crdm.cz/>

¹²⁸ Srov. *Dorostová unie* [online]. [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <https://dorostovaunie.cz/>

hlavně u menších dětí, tedy u skupin Ranger Kids, kde ještě děti tolik nedokážou ovládat počítač nebo mobil a je pro ně obtížné spolupracovat online.

V průběhu pandemie covid-19 vytvořila 35. PH RR také pilotní projekt „online přespávačky“. Program probíhal z části v online prostoru např.: společné snídane a večere, duchovní program pro jednotlivé věkové skupiny zvláště, ale také byla možnost plnit úkoly samostatně, s rodinou, venku i doma např.: postavit sněhuláka z jakéhokoli materiálu, vytvořit uměleckou fotohádanku nebo se vyfotit u bodu záchrany. Dále děti mohly plnit trvalé úkoly, jako bylo spaní doma ve spacáku a na karimatce – tak normálně spíme, když někde opravdu vyrazíme, nebo si uvařit podle předem daného společného jídelníčku. Celý program byl přehledně rozepsán na speciální webové stránce, kam se děti v průběhu „přespávačky“ mohly připojit, vložit fotografie, setkat se na duchovní program atd.¹²⁹ Ve 35. PH RR zatím proběhla jen tato společná přespávačka.

Projekt *Royalnet*,¹³⁰ který se podobá programu geocaching – kešování, je další aktivitou s propojením reálného a virtuálního prostoru. Děti mají za úkol založit reálně vlastní schránku (krabičku), vyznačit na mapě, kde se nachází a pak navštěvovat a objevovat krabičky – kešky někoho jiného.

Další realizovaná akce měla název *Arréna*,¹³¹ kde se děti mohly mezi sebou utkat v royalovských dovednostech (především znalost mapových značek, Morseovy abecedy či lesních zvířat).

12.1.1. Hry na online setkání

Herní čas setkání je v době pandemie covid-19 zaměřen na uvolnění, oddechové a zábavné hry. Inspirací jsou pro nás hry, které běžně hrajeme na schůzkách. Pro ty často zamíříme na webovou stránku s názvem *Hranostaj*,¹³² kde se dají najít různé hry na ven, a i do klubovny. Někteří vedoucí přicházejí i se svými nápady či obměnami nejen pro online prostor, které jsou mimochodem u dětí velmi vítané.

---

¹²⁹ JUNGSMANN, Michal. Na půl drátu – společná on-line přespávačka 29./30. 1. 2021. *COVID - 35* [online]. 2020 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/drat/>

¹³⁰ JUNGSMANN, Michal a Daniel PUMR. *Royalnet*. *COVID - 35* [online]. 2020, 23. 4. 2021 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/spusteni-royalnetu/>

¹³¹ JUNGSMANN, Michal a Marika VOJTÍŠKOVÁ. Pozvání do aRRény. *COVID - 35* [online]. 2020, 5. 4. 2021 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/pozvani-do-arreny/>

¹³² *Hranostaj: Sběrka nejen skautských her* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/>

Dobrá publikace s nápady na hry je například kniha *Hry trochu jinak*,¹³³ kde jsou jednotlivé hry propojené s jednotlivými verši nebo příběhy z Bible. Na konci kniha obsahuje i rejstřík obecných témat, podle kterých se dá hra vybrat přímo k tématu slovíčka, či schůzky. Inspirativní je i kniha *Zlatý fond her*¹³⁴ od kolektivu autorů, nebo knize *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*.^{135, 136}

Inspirací pro herní online aktivity jako takové může být Skribbl.io¹³⁷. Jde o online kreslicí hru pro skupinu. Pro starší skupiny např. desková hra Krycí jména převedená do online verze,¹³⁸ Jigsaw puzzles¹³⁹ což je možnost skládání puzzle online a další.

Použitelné a zábavné jsou také hry se zvuky – vedoucí předvádí zvuky běžných věcí a zároveň má vypnuté video, děti musí hádat, čeho zvuk se ozývá (např.: klapnutí knížky, otevření plechovky, cvakání propisky, foukání do brčka, které je ve vodě atd.). Další hrou, spíše na začátek setkání, může být nápodoba smajlíka na obrázku. Všechny děti se tak tváří smutně nebo vesele, podle toho, jaký obličej se ukáže na obrázku.

Další inspirací mohou být různé sdílené nápady ostatních organizací, jako je například Skaut, nebo i jednotlivé hlídky Royal Rangers.

12.1.2. Vzdělávací program na online schůzkách

Vzdělávací program je zařazován, z mých zkušeností, méně, kvůli tomu, aby byl program na schůzkách odlišnější od školního vyučování. U skupin mladších dětí je vzdělávací program nenáročný a jednoduchý. Často využíváme konkrétních prezentací nebo JamBoardu (tabule, kterou může najednou upravovat více lidí. Úpravy probíhají formou vkládáním lístečků a nápisů na ně, obrázků atd.).

U vzdělávacích programů je také nevýhoda, že pokud se pracuje s nějakými pomůckami, jako je například buzola, mapa, nůž aj., je potřeba dát včas vědět, co

---

¹³³ PINCHBECK, Lesley. *Hry trochu jinak: tematické hry k objevování Bible*. Praha: Samuel, c2007. ISBN 978-80-86849-28-7.

¹³⁴ ČÁLEK, F., A. GINTEL, M. HOLCOVÁ, et al. *Zlatý fond her*. Praha: Mladá fronta, 1990. Volný čas. ISBN 80-204-0120-2.

¹³⁵ NEUMAN, Jan a Petr ĐOUBALÍK. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-218-1.

¹³⁶ Nejde samozřejmě jen o těchto několik knih. Inspirací, kam se podívat je hodně. Zde jsem jich vybrala jen několik pro inspiraci.

¹³⁷ Skribbl.io. *Web Games* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <http://www.webgames.cz/skribbl.io/8950-0/>

¹³⁸ *Codenames* [online]. 2020 [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://codenames.game/>

¹³⁹ Online puzzle zdarma. *Online puzzle zdarma* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.jigsawplanet.com/>

bude na danou schůzku potřeba a není záruka, že to všichni vlastní. Dále se na dálku nemohou podchytit všechny chyby a nelze dětem aktivně pomáhat, když něčemu nerozumí. Je také potřeba dávat pozor, aby si děti něčím neublížily, ale to jde na dálku také pouze způsobem upozornění. Jako Royal v tomto ohledu máme, řekla bych, výhodu, že jsou rodiče často nablízku a jsou schopní a ochotní dětem pomoci.

Ve 35. přední hlídce jsme vzdělávací programy pro greenhorny zpracovali přidáváním jednotlivých témat na webové stránky, které jsou zpracované instruktážním videem nebo krátkým popisem.¹⁴⁰

Výbornou webovou stránkou je Wordwall,¹⁴¹ která umožňuje tvorbu různých kvízů, spojovaček, honiček, osmisměrek, pexesa, hádanek – pravda lež atd. Přihlášený účastník může vytvořit pět her zdarma, další výtvořky už musí zaplatit. Po zaplacení je možnost vybírat i z dalších rozšířených interaktivních provedení kvízu. Je také výhoda, že pokud se účastník zaregistruje, může v databázi najít kvíz na dané téma, který vytvořil někdo jiný a použít ho. Na schůzkách jsme využívali biblický kvíz¹⁴² nebo program o zvířatech v lese¹⁴³.

12.1.3. Duchovní program na online schůzkách

Duchovní program zpracováváme buď nahraným videem, pokud máme online schůzky, chystáme duchovní program nejčastěji s pomocí nějakých obrazových materiálů nebo prezentací (pro menší děti). Starší už pak udrží pozornost i u výkladu.

U videí se mi z vlastní zkušenosti osvědčila práce s maňásky nebo hrané scénky, tedy určité zdramatizování biblického textu, které přináší možnost zaujetí a zábavy pro děti.

12.2. Výhody online schůzek

Základní výhodou je to, že máme možnost se s dětmi vidět alespoň nějakou formou. Máme možnost být s dětmi stále v kontaktu a mít přehled o tom, jak se jim daří, což je, obzvlášť pro ty starší, velmi důležité.

---

¹⁴⁰ JUNGSMANN, Michal, Eliška BROŽKOVÁ, Samuel GAWLIK, Michael BÓNA a Eliška SÝKOROVÁ. Greenhorni - COVID-35. *COVID-35* [online]. 2020, 2021 [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/greenhorni/>

¹⁴¹ *Wordwall* [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://wordwall.net/>

¹⁴² BROŽKOVÁ, Eliška. Biblický kvíz. *Wordwall* [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://wordwall.net/resource/10318927/biblicky%3%bd-kv%3%adz>

¹⁴³ LADAPITROVA1. Zvířata v lese. *Wordwall* [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://wordwall.net/resource/6610675/zv%C3%AD%C5%99ata-v-lese>

Online schůzky skýtají též výhodu v nutnosti naučit se něco nového, a to jak na straně dětí, tak i na straně vedoucích. S online přípravou programů přišla i potřeba naučit se s potřebnými platformami, aplikacemi, což pro některé z vedoucích nebylo a stále není lehkým úkolem. Přináší to výhodu v tom, že nestagnujeme a že nás tato situace nutí se přirozeně vzdělávat.

12.3. Nevýhody online schůzek

První z nevýhod je, že v dnešní době, tedy hlavně v posledním roce, mají děti velké množství aktivit online, tudíž tráví mnoho času před obrazovkou. Online schůzky nejsou v tomto ohledu výjimkou. Může to vést k ospalosti nebo k dalším vážnějším problémům, jako jsou oční vady či vadné držení těla.

Další nedostatek vidím i v tom, že nevíme, jestli je daný program smysluplný, v tom smyslu, jestli se na něj některé děti vůbec podívají nebo si určité aktivity vyzkouší. U menších dětí je totiž nevýhoda, že se sami ještě k počítači nedostanou a účasti na schůzce nebo programu musí dopomoci rodiče. Pro některé to není problém, pro některé je to obtížnější, a tudíž se může stát, že se jejich děti k programu vůbec nedostanou.

Jako vedoucím nám chybí zpětná vazba, jejíž formu můžeme na živé schůzce a dětech vidět bezprostředně po schůzce i v průběhu programu.

Samozřejmě nepříjemné jsou i komplikace způsobené výpadkem internetového připojení nebo jinou technickou závadou.

Závěr

V bakalářské práci s názvem *Náboženské vyučování v Royal Rangers a jeho význam pro náboženské vzdělávání českých dětí* jsem se pokusila představit podobu náboženského vyučování v křesťanské neziskové organizaci Royal Rangers, která je specifickým místem pro náboženské vzdělávání dětí. Organizace je specifická propojením spirituální dimenze a skautských dovedností. Program v přírodě je doplněn o základní principy víry, představení základních křesťanských hodnot a křesťana.

Dále jsem přiblížila obecnou podobu křesťanského vyučování a jeho hlavní části, kterými je výklad a aktualizace. Obojí je pro děti moc důležité. Díky výkladu totiž mohou nalézt podrobnější znalosti a pohledy na dávno vzniklé biblické příběhy, díky aktualizaci mohou tyto příběhy vnímat v dalším aktuálním rozměru, který se vztahuje k přítomnosti jejich života (kap. č.3).

Práci jsem také doplnila o názory Rudolfa Horského (kap. č.4), který přicházel s velmi nadčasovými myšlenkami, které se týkaly osoby kazatele a učitele, kázání pro děti nebo také propojení nedělní školy se skautingem. V jeho myšlenkách jsem nacházela jak identické postupy, ale i postupy rozdílné jako je například velký důraz na určité vzdělávání vedoucích duchovního programu (Přípravka, v podání Rudolfa Horského).

Dále předkládám pohled na vedoucího náboženského vyučování a význam tohoto vyučování z hlediska pozdějšího (ne)opuštění víry (kap. č.5, 6).

Organizaci jako takovou, její strukturu, skupiny dětí, činnost a zaměření i konkrétní osobu vedoucího jsem přiblížila v kapitole sedmé.

V osmé kapitole popisují význam náboženského vyučování z hlediska pozdějšího (ne)opuštění víry. Tyto pohledy jsou inspirativní jak pro rodiče, tak i pro vedoucí v organizaci RR.

V osmé kapitole jsem pak podrobněji popsala náboženskou výchovu v Royal Rangers, jejíž základem je znak RR a Zlaté pravidlo „*Ve všem dělám druhým to, co chci, aby oni dělali mně*“, které vychází z verše Matoušova evangelia. Předkládám zde také základní cíle služby v organizaci. Jde o představení víry v Ježíše Krista mladým lidem. Dále vedoucí cílí na rozvíjení zájmu o vztah člověka s Bohem a o povolání působit ve světě s misijním cílem, ať v samotné organizaci, tak i v osobním životě.

Devátá kapitola je úvodem praktické části práce. V desáté kapitole pokračuji popisem formy pravidelných činností v RR konkrétně v jedné z jejích hlídek (35. PH RR). Popisují zde formu jednotlivých schůzek a programů nejen v době před pandemií covid-19,

ale i v současnosti, kdy jsou všechna pravidelná setkání zrušena a přesunuta do online prostoru.

V jedenácté kapitole jsem se zabývala významem křesťanského vyučování v RR pro české děti z pohledu věku a náboženského vyznání dětí.

V kapitole dvanácté předkládám konkrétní nápady pro realizaci online programu nejen v organizaci RR i výhody a nevýhody online činností.

Text se potýkal s dvěma hranicemi: nedostatek literatury o organizaci RR, proto byl text doplněn o zjištění z vlastní praxe, a velká různorodost podob křesťanského vyučování v hlídkách RR v ČR i v zahraničí. Popis náboženského vyučování se proto zaměřil na základní charakteristiky, které jsou ve všech hlídkách ČR i ve světě podobné. Různost je naplní duchovních i vědomostních programů, které byly popsány pouze exemplárně, na základě osobní zkušenosti a obecných doporučení z manuálu NVT.

Dále jsem přiblížila, alespoň stručnou podobu křesťanského vyučování a jeho význam pro děti v různém věkovém rozestupu i v různých životních situacích.

Tématem o činnosti Royal Rangers v pandemické době jsem přiblížila přizpůsobení programů RR v online prostoru, které může být inspirací pro ostatní vedoucí v zájmových organizacích i pro vedoucí v RR. Předložila jsem konkrétní a praktické nápady a návrhy programů a her, které již byly vyzkoušeny v praxi, a v té se osvědčily.

Z hlediska dalšího směřování tohoto tématu je zásadní otevřít otázku uceleného vzdělávacího systému organizace RR, který v současnosti existuje jen formou jednotlivých kurzů (kurzy NVT...).

Dalším zajímavým podnětem může být podrobnější výzkum těch, kteří organizaci RR navštěvovali.

Seznam literatury

Primární literatura

Bible: písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad. 11. vyd. (9. přeprac.). Přeložil Miloš BÍČ, přeložil Josef Bohumil SOUČEK. [Praha]: Česká biblická společnost, 1985. ISBN 80-85810-19-0.

BURNS, Jim. *Nebojte se věnovat mladým.* Brno: Nová naděje, 1994. ISBN 80-901726-1-X.

BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.* Druhé vydání. Praha: Husův institut teologických studií ve spolupráci s Vysokou školou zdravotnictví a sociální práce sv. Alžbety, detašované pracoviště Praha, 2018. ISBN 978-80-907173-0-5.

BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: nástin náboženské výchovy a vzdělávání.* Vyd. 1. Praha: Církev československá husitská:, Blahoslav, 2012, 110 s. Duchovní péče, 1. sv.. ISBN 978-80-7000-076-2.

HORSKÝ, Rudolf. *Jak pracovat s dětmi: Příručka pro učitele náboženství a pro dobrovolné laické kazatele.* Praha: Blahoslav, 1952.

HOVÁDEK, Rudolf. *Dítě v živé církvi.* Praha: Odbor sociální práce církve československé, 1947.

KAPLÁNEK, Michal. *Výchova v salesiánském duchu.* Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0126-7.

KAPLÁNEK, Michal. Volný čas jako výzva pro teologii. In *Studia theologica*, 2011, roč. 13, č. 2, s. 97-117.

LIGUŠ, Ján. *Náboženská výchova a výuka: sborník.* Brno: L. Marek, 2005. ISBN 80-86263-59-2.

LIGUŠ, Ján, Tomáš BUTTA a Pavel KOLÁŘ. *Kazatelství v kontextu tradice a přítomnosti: studie z homiletiky.* Chomutov: L. Marek, 2014. Pontes pragenses (L. Marek). ISBN 978-80-87127-69-8.

MUCHOVÁ, Ludmila. *Vyslovit nevyslovitelné: didaktika uvádění do světa symbolů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2005. ISBN 80-7325-075-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. 2. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 978-80-7178-308-4.

WALACH, Petr a Karel HUPTMANN. *Manuál NVT: Národní výcvikový tábor Royal Rangers v ČR*. 2018.

Sekundární zdroje

35. *PH RR Praha* [online]. [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: <https://www.35phrr.cz/>

35. přední hlídka Royal Rangers Praha. *Zonerama* [online]. [cit. 2021-5-2].

Dostupné z: <https://www.zonerama.com/35phrr/987192>

About Us: Royal Rangers South Africa. *Royal Rangers SA* [online]. [cit. 2021-04-23].

Dostupné z: <https://www.royalrangers.co.za/page.php?pid=54>

Akademie Royal Rangers. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-5-7].

Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/akademie-royal-rangers/>

BRAVENÁ, Noemi. Obrat k dětství: Nové výzvy pro náboženskou výchovu a vzdělávání. *Cesty katecheze*. 2014, (2-3), s. 16.

Co děláme. *Salesiáni Dona Bosca* [online]. [cit. 2021-04-20].

Dostupné z: <https://www.sdb.cz/co-delame/>

ČÁLEK, F., A. GINTEL, M. HOLCOVÁ, et al. *Zlatý fond her*. Praha: Mladá fronta, 1990. Volný čas. ISBN 80-204-0120-2.

Diakonická akademie, s.r.o. *Diakonie ČCE* [online]. [cit. 2021-04-20].

Dostupné z: <https://www.diakonicka-akademie.cz/>

CHALLIES, Tim. Proč děti křesťanů opouštějí víru. In: *Český biblický institut* [online]. 2016 [cit. 2021-02-02].

Dostupné z: http://biblickyinstitut.cz/cs/proc-deti-krestanu-opousteji-viru/#_ftn1

CHOTTOVÁ, Eliška. *Katechetické aspekty v díle Rudolfa Horského* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/118458/120358158.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta. PhDr.

ThDr. Noemi BRAVENÁ, ThD., PhD.

JUNGMANN, Michal a Daniel PUMR. Royalnet. *COVID - 35* [online]. 2020, 23. 4. 2021 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/spusteni-royalnetu/>

JUNGMANN, Michal a Marika VOJTÍŠKOVÁ. Pozvání do aRRény. *COVID-35* [online]. 2020, 5. 4. 2021 [cit. 2021-5-3].

Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/pozvani-do-arreny/>

JUNGMANN, Michal, Eliška BROŽKOVÁ, Samuel GAWLIK, Michael BÓNA a Eliška SÝKOROVÁ. Greenhorni – COVID-35. *COVID-35* [online]. 2020, 2021 [cit. 2021-4-27].

Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/greenhorni/>

JUNGMANN, Michal. Na půl drátu – společná on-line přespávačka 29./30. 1.

2021. *COVID-35* [online]. 2020 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://covid.35phrr.cz/drat/>

MATYSOVÁ, Jindřiška. *Víra a výchova v křesťanské rodině*. České Budějovice, 2011.

Dostupné také z: <https://theses.cz/id/9vovqg/1352944>. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D.

MUCHOVÁ, Ludmila. *Úvod do náboženské pedagogiky: skriptum*. 2. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994., s. 94.

Náboženské vyznání obyvatelstva České republiky. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-3-12]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04

Národní výcvikový tábor juniorů. *Royal Rangers v ČR: Naše akce* [online]. [cit. 2021-4-26].

Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/narodni-vycvikovy-tabor-junioru/>

Národní výcvikový tábor. *Royal Rangers v ČR: Naše akce* [online]. [cit. 2021-4-26].

Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/narodni-vycvikovy-tabor/>

NEUMAN, Jan a Petr ĎOUBALÍK. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-218-1. Existují i novější vydání.

O nás. *Royal Rangers Ostrava* [online]. [cit. 2021-01-23].

Dostupné z: <https://ostrava.royalrangers.cz/o-nas/>

O nás: Asociace křesťanských spolků mládeže, z. s. *Asociace křesťanských spolků mládeže, z. s.* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://aksm.cz/o-nas/>

O nás: O Royal Rangers - Jak pracujeme. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-4-27].
Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

O nás: Výroční zprávy Royal Rangers. *Royal Rangers* [online]. [cit. 2021-01-25].
Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/vyrocní-zpravy/>

O nás: Význam znaku Royal Rangers. *42. ph Royal Rangers Ostrava* [online]. [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://ostrava.royalrangers.cz/o-nas/>

O Royal Rangers: Cíl. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-23].
Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

O Royal Rangers: RR V ČR, Z. S. *Royal Rangers v ČR* [online]. [cit. 2021-01-20].
Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/o-royal-rangers/>

PROCHÁZKA, Pavel, , ed. *Cirkevní zbor vo vzťahu k spoločenskému prostrediu: zborník z vedeckej teologickej konferencie konanej 13. apríla 2010*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, OZ Pedagóg, 2010. ISBN 978-80-8083-951-2., s. 68-69
Interaktivní vzdělávací činnosti sboru ad extra a ad intra

PUMR, Daniel. *Využití geoinformačních systémů pro potřeby dobrovolné záchranné služby*. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce RNDr. Přemysl Štych, Ph.D.

Ranger Kids Handbook - ebook [online]. USA: Gospel Publishing House, 2017 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.christianbook.com/ranger-kids-handbook-ebook/gospel-publishing-house/9781607313328/pd/33428EB#CBD-PD-Publisher-Description>

Royal Rangers International [online]. [cit. 2021-5-5].
Dostupné z: <https://royalrangersinternational.com/>

Royal Rangers Member Nations. *Royal Rangers International* [online]. [cit. 2021-04-21].
Dostupné z: https://royalrangersinternational.com/Member_nations.php

Royal Rangers v ČR [online]. [cit. 2021-4-19]. Dostupné z: <https://www.royalrangers.cz/>

Skautský program. *Skaut* [online]. [cit. 2021-04-20].
Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/program/>

TRÁVNÍČKOVÁ, Iva. *Royal Rangers jako volnočasová aktivita*. Svatý Jan pod Skalou, 2020. Absolventská práce. Vyšší odborná škola pedagogická. Vedoucí práce Mgr. Radka Kupková.

Výchova a vzdělávání: Patronáty. *Skauský institut* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.skautskyinstitut.cz/o-patronatech>

Výchova a vzdělávání: Skautské programy pro školy. *Skauský institut* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.skautskyinstitut.cz/o-patronatech>

Další elektronické zdroje

BROŽKOVÁ, Eliška. Biblický kvíz. *Wordwall* [online]. [cit. 2021-4-30].

Dostupné z: <https://wordwall.net/resource/10318927/biblick%C3%BD-kv%C3%ADz>

Codenames [online]. 2020 [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://codenames.game/>

Google Meet. *Google* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://meet.google.com/>

Hranostaj: Sbírka nejen skautských her [online]. [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/>

LADAPITROVA1. Zvířata v lese. *Wordwall* [online]. [cit. 2021-4-30].

Dostupné z: <https://wordwall.net/resource/6610675/zv%C3%AD%C5%99ata-v-lese>

MS Teams. *Microsoft* [online]. [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.microsoft.com/cs-cz/microsoft-teams/group-chat-software>

Online puzzle zdarma. *Online puzzle zdarma* [online]. [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.jigsawplanet.com/>

Skribbl.io. *Web Games* [online]. [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <http://www.webgames.cz/skribbl.io/8950-0/>

Wordwall [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://wordwall.net/>

Zoom Meetings. *Zoom* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://zoom.us/meetings>